

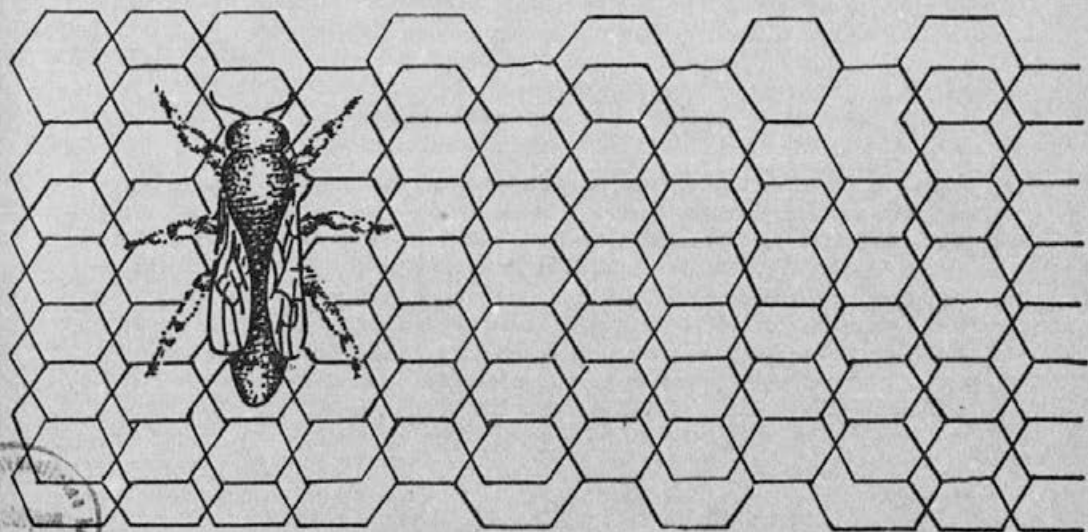
leto LXXII

št. 6

1970

slovenski čebelar

SLOVENSKI GLASILO ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ ČEBELAR SLOVENIJE

St. 6

Ljubljana, 1. junija 1970

Leto LXXII

VSEBINA

Brezar: Delo pri čebelah v juniju	161
Valentin Benedičič: Poročilo predsednika ZČDS na rednem letnem občnem zboru dne 22. marca 1970 (nadaljevanje in konec)	164
Inž. Franček Šivic: Opazovalna služba v letu 1970	168
Vladi Martelanc: O ropanju čebel	169
France Guna: Preprost način odbire (radijsko predavanje)	172
Dr. Jože Rihar: Čebelna rejna okrožja v Sloveniji	174
Virmašan: O trotih	176
Igor Frančič: Poskus prilagoditve AŽ-panja sodobnim zahtevam naših čebelarjev	178
Julij Mayer: Vitamini — fermenti — hormoni . . .	180
B. Ohotskij, zdravnik: Najnovejše izkušnje zdravljenja s čebeljimi piki	183

NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA

Zadelovina-propolis v službi tehnike in zdravstva (M. M.). Opraševanje po čebelah in sadne letine (J. M.). Učinkovito preprečevanje ropanja (J. M.)	185
---	-----

NAŠA ORGANIZACIJA

Vabila in obvestila.

OSMRTNICE

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 20,00 din, ga prejmejo zastonj. Izdaja ga Zveza Čebelarских društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva cesta 3/II, tiska Tiskarna PTT v Ljubljani. Ureja uredniški odbor: Valentin Benedičič, Ivan Majcen, Julij Mayer, Martin Mencej, Boris Modrijan in Joško Šlander. Glavni urednik Martin Mencej. Odgovorni urednik Boris Modrijan. Letna naročnina za nečlane 25,00 din, za inozemstvo 30,00 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 3,00 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino. Številka žiro računa pri SDK v Ljubljani.

Miklošičeva cesta, 501-8-268/1. Telefonska številka uprave ZČDS in SČ 20-208.

DELO PRI ČEBELAH V JUNIJU

BREZAR

Delo izven panja. Napočil je čas, ko lahko pričakujemo, da bomo poželi prve sadove svojega dela pri čebelah do sedaj: točili bomo! Točili bomo, toda kaj in kako? Predvsem moramo točiti zrel med. Med je zrel, ko ga čebele pokrijejo vsaj na dveh tretjinah sata. To velja predvsem za akacijev in žajbljev med. Gozdni med lahko točimo prej, posebno smrekov od lekanije. Spoznamo ga po zamolklo rdečkasti barvi. Tudi med od oljne repice moramo stočiti takoj, da se nam ne strdi.

Točenje je po navadi pravi družinski praznik: medtem ko pri drugih opravilih čebelar sameva v čebelnjaku, se pri točenju zbere cela družina, pa še kak sosed, posebno kak kratkohlačnik se rad ponudi za pomoč. In prav je tako: za vse bo dela dovolj!

V zaprtem prostoru naj bo pripravljeno vse za odkrivanje satja, točilo ter posoda za med, v čebelnjaku pa dim, omelce, kozica in sipalnik. Medene sate jemljemo iz panja in zlagamo na kozico. Šele potem jih ometemo v sipalnik. Če bi jih ometali sproti, bi bile čebele najbrž preveč sitne, ker še ne bi bile napite medu. Pomočnik nam odnaša polne sate v točilnico, od tam pa prazne nazaj, da jih lahko sproti vstavljamo v panj. Medtem v točilnici veselo ropota točilo, boljša polovica pa, ki sicer kaj rada positnari, če se včasih predolgo zamudimo pri čebelicah, sedaj

zadovoljno odkriva težke sate in sešteva kilograme sladkega daru, ki curlja izpod točila.

Če se le da, točimo v lepem vremenu in v dopoldanskih urah, ko je večina starih čebel na paši. Če je zunaj paša, se čebele za nas kaj malo zmenijo, če pa ni paše, utegnejo postati prav nadležne, posebno če nismo dovolj pazljivi in puščamo medene ali iztočene sate na njihovem dosegu.

Delo v panju. V juniju nadaljujemo s prestavljanjem tistih družin, katerim smo v maju predstavili le nekaj satov zalege, ali pa jih sploh še nismo, ker so bile pre-slabe.

Kakor že od aprila dalje, nam mora biti tudi v juniju posebno pomembna skrb, da matici ne zmanjka prostora za zaleganje. Ob dobri paši nastane včasih v panju prava borba za vsako prazno celico: če jo matica brž ne zaleže, čim se izvali iz nje mlada čebela, jo že čebele napolnijo z medom. Posledica: skrčena in raztresena zalega. Tudi marsikak kilogram voska nam gre v nič, če ne damo čebelam dovolj v graditev, bodisi satnic, bodisi izrezani gradilnik. V tem času lahko dodajamo satnice kar v sredo gnezda: v poseben užitek nam bo tako dodano satnico pogledati čez nekaj dni, ko bo imela vse celice lepo dograjene in bo skoro cela posejana z jajčki!

Kljub pazljivosti nam ta ali ona družina potegne matičnike. Če ima taka družina dobro oceno, uporabimo zaležene matičnike za umetne roje, ako imamo to v načrtu. Narejencu moramo dati vsaj 3—4 sate zalege poleg 2—3 medeno-obnožinskih satov, kar brez škode odvezamemo močnejšim družinam. Ko mu vcepimo matičnik, mu damo v sat še malo vode, ker bo za nekaj časa ostal brez nabiralk, vodo pa rabi za hranjenje zalege. V juniju se tudi priporoča zamenjava matic in vzreja rezervnih matic. Sedaj namreč najlaže dobimo material za ta opravila.

Pri prašilčkih z rezervnimi maticami, narejencih, izrojencih in eventualnih drujcich moramo večkrat pogledati, če se je matica oplodila ali ne. Družina, ki bi ostala dalj časa brez matice, ne le da postane trotovka, temveč postane tudi pravo leglo bolezní. Ker se čebele ne izčrpavajo z nego zalege, žive dlje in v njih se razvijajo bolezni, predvsem Nosema apis, povzročiteljica nose mavosti. Zato ne trpimo v čebelnjaku brezmatičnih družin!

Splošna navodila. Približujemo se vrhuncu razvoja čebelne družine in prekretnici, ki nastopi po kostenjavi in lipovi paši. Končala se bo doba burnega, pomladnega vzpona, nastopila pa bo doba stagnacije ali celo upadanja, kateremu botruje po navadi daljša brezpašna doba.

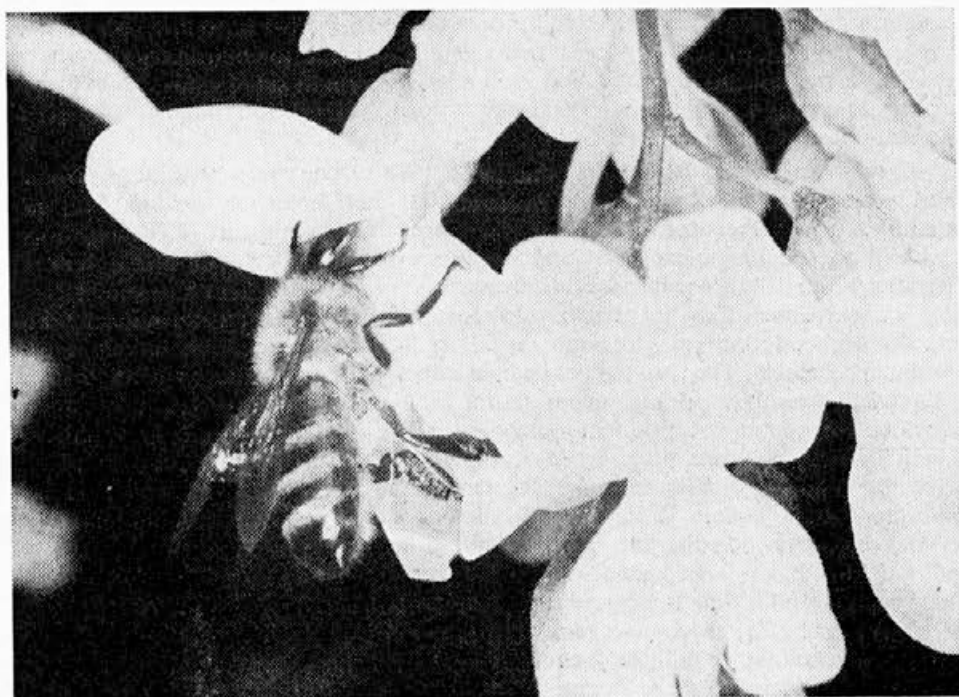
No, junij je še mesec izobilja; paše se vrste druga za drugo, tudi vreme ni več tako muhasto, kakor je bilo v maju. Te ugodne okoliščine moramo vsestransko izkoristiti. Zdaj se nam bo posrečil marsikak načrt, ki bi v drugem času izpodletel. Zlahka pridemo v tem času do kvalitetnega satja, brez večje škode lahko povečamo število družin, poleg tega pa še izdatno izkoristimo to ali ono pašo, na katero prepeljemo čebele. Skratka: zavijajmo rokave in kujmo železo dokler je vroče.

Nekaj praktičnih nasvetov. Večkrat izrežemo bodisi na gradilniku, bodisi na kakem drugem satu večjo ploščo tolste trotovske zalege, ki je tik pred zabubljenjem, ali pa že pokrita in ne vemo kam z njo. Vrzimo jo kokošim, katerim bodo rejene ličinke prava poslastica. Bajse se jim na ta način zelo poveča nesnost.

Med raznimi opravili bomo v tem času večkrat naleteli v panju na zaležene matičnike. Ne zavrzimo jih! Če jih najdemo pri količkaj močni družini, bodo polni zlahkega daru prirode — matičnega mlečka. Odstranimo iz njih ličinke (ko je ličinka velika kot pšenično zrno, tj. tri dni stara, ima najboljši mleček, dober je pa tudi od mlajših in starejših) nato pa z majhno leseno žličko — katero smo si predhodno izrezljali v velikosti matičnika — postrgamo iz njih mleček. Ko smo z delom

pri kraju, ocenimo približno težo nabranega mlečka, dodamo vsakemu gramu 50—100 gramov kristaliziranega medu ter vse skupaj v primerni, nekovinski posodi dobro premešamo z nekovinsko mešalnico. Z mešanico napolnimo primerne, najboljše 100 gramske, po možnosti rumene steklene kozarčke, jih dobro zapremo in damo na hladen prostor. Tak pripravek uživajmo vsak dan po 1 žličko, ne bo vam žal!

Kdor pa bi hotel pridelati kaj več matičnega mlečka, naj postopa takole: ko se nam močna družina začne pripravljati za roj in matica že zaleže prvi matičnik, ji podtaknemo v sredo gnezda prazen satnik z 2—3 letvicami vcepljenih matičnikov. Ne posreči se vselej, toda ne obupajmo: cepimo še drugič in tretjič, dokler ne bodo čebele prijele in napolnile matičnikov. Bolj zanesljivo bomo uspeli, če obrezmatičimo močno družino, ter ji drugi ali tretji dan podtaknemo vcpeljene matičnike. Pri brezmatični družini pridemo lahko do polnih matičnikov tudi s tako imenovanim rezom (kot pri vzreji matic na rez): zaleženi sat prirežemo na spodnji strani na črti, kjer se nahajajo v celicah en dan stare ličinke. Na rezu bodo nad ličinkami čebele kaj hitro potegnile matičnike in jih napolnile z mlečkom. Izpraznimo jih po treh dneh!

Čebela hlastno srka medičino iz akacijevega cveta

Foto: Janez Skok

POROČILO PREDSEDNIKA ZČDS NA REDNEM LETNEM OBCNEM ZBORU DNE 22. MARCA 1970

VALENTIN BENEDICIC

(Nadaljevanje in konec)

Ta čas vodi pri Mednarodnem uradu za živalske kužne bolezni sekcijo za čebelje bolezni dr. vet. M. Rousseau, ki je hkrati predsednik stalne strokovne komisije pri Apimondiji. V glasilu Apimondije Apiacti šte. 2/1966 je napisal o teh stvareh obširno razpravo, iz katere naj povzamem samo tole:

Splošna sanitarna načela za živalske kužne bolezni veljajo tudi za čebelarstvo. Iz teh splošnih načel izvirajoči ukrepi se uporabljajo nekateri direktno, nasprotno pa se morajo določeni drugi ukrepi prilagoditi posebnim pogojem čebelarstva. Zaradi posebnih lastnosti čebel je potrebno kolektivno sanitarno nadziranje, ki je neopustljivo za dobro zdravstveno stanje čebel. Kolektivno nadziranje pa je mogoče samo prek čebelarjev in čebelarskih organizacij. Nato na široko razvija organizacijo nadziranja po veterinarski službi prek čebelarskih inšpektorjev za večje sektorje in čebelarskih preglednikov za manjše sektorje. Čebelarski inšpektorji in pregledniki izhajajo iz vrst čebelarjev oziroma čebelarskih organizacij. Čebelar je glavni in najvažnejši element za uspešno zatiranje čebeljih bolezni. Zato mora veterinarska inšpekcija pri zatiranju čebeljih bolezni tesno sodelovati s čebelarji in njihovimi organizacijami. Pri varstvu čebel pred boleznimi je treba upoštevati tudi, da je hitra obraba čebel na dobri paši, mlado satje, močno zaleganje in razkuževanje satja najboljša obramba proti čebeljim kužnim boleznim. Bolezni se namreč ne morejo razviti zaradi kratkega življenja čebel na dobri paši. Veterinarska služba mora voditi v smislu navedenih smernic mednarodnega urada za živalske kužne bolezni tudi evidenco vseh neorganiziranih čebelarstev. To evidenco ji posreduje lahko samo naša organizacija. Pogoj, da te stvari lepo tečejo, pa je sporazumno sodelovanje.

O teh stvareh sem razpravljal dne 28. 2. 1970 v Zagrebu s prof. dr. I. Tomašcem in veterinarjem Zvonimirom Sverom. Bili smo enakega mnenja. Naj pripomnim, da sodeluje prof. dr. I. Tomašec s prej imenovanim dr. M. Rousseaujem v sekciji za čebelje bolezni pri Mednarodnem uradu za živalske kužne bolezni. Hrvaška republiška veterinarska inšpekcija bo izdala v kratkem za promet čebel posebno okrožnico. Čim bo besedilo okrožnice, ki jo sestavlja Veterinarska fakulteta, določeno definitivno, jo bodo poslali tudi naši Zvezi zaradi objave v Slovenskem čebelarju. Naj pri tem navedem samo, kako smiselno so rešili trajanje veljavnosti potrdila o zdravstvenem stanju čebel. Pri njih bo veljalo zdravstveno potrdilo, izdano po predpisanem postopku, za čas od izzumljenja do vzimljenja čebeljih družin. V primeru, če gredo s čebelami jeseni na pašo še na dalmatinske otoke, se namreč pri njih zelo zavleče vzimljenje. To je vsekakor boljše in bolj smiselna rešitev, kakor je v osnutku zakona o čebelarstvu, po katerem naj bi trajala veljavnost potrdila eno leto. Pri nas se hoče vpeljati zadnji čas veljavnost samo 10 dni. Zakaj? Na kakšni objektivni osnovi? Saj je ravno pregled zimskih mrtvic najbolj odločilen za ugotavljanje čebeljih bolezni.

Naš predlog za reševanje tega problema je tale:

1. Predstavniki republiške veterinarske inšpekcije in veterinarskega zavoda skupaj s predstavniki naše Zveze naj sporazumno ugotovijo, kje so vzroki za nastalo trenje. Prej citirana okrožnica še vedno velja. Po tej okrožnici ponovni pregled čebel pri nakladanju in razkladanju ni potreben in glede na specifičnost

čebel tudi ni mogoč. Kolikor bi ugotovili, da je potrebna izdaja nove okrožnice, naj jo sestavijo oboji predstavniki skupno, pri čemer lahko uporabijo tudi določbe iz osnutkov čebelarkega zakona in okrožnice od 31. marca 1964, pri kateri so sodelovali predstavniki veterinarske službe in naše organizacije.

(2. Če se ne bi mogli sporazumeti o sestavi okrožnice, ki naj bi uravnavala promet čebel s posebnim ozirom na zatiranje čebeljih bolezni, potem naj se veterinarska služba obrne za navodila na Mednarodni urad za živalske kužne bolezni v Parizu; naša organizacija pa bi se obrnila na Apimondijo, in sicer na njeno stalno strokovno komisijo za čebelje bolezni, ki sodeluje z navedenim uradom. Prišli bi torej tudi po tej poti na stično točko, seveda ne doma, temveč v inozemstvu.)

Omenim naj še, da navaja dr. Walter Kaeser v opisu čebelje pršice v knjigi »Bienen und Bienenzucht«, da je v panju do 29 različnih vrst pršic, ki žive v drobirju, na satju, cvetnem pelodu in tudi na čebelah. Te pršice so bolj ali manj nadležne, ne pa nevarne. Nevarna je le notranja pršica, ki se naseli v prvem paru vzdušnic, v primerih težke okužbe pa tudi na korenih kril, kjer zležejo tudi jajčeca. Mednarodni urad je označil samo to notranjo pršico kot kužno. Možno je, da je bila v delovnem okolišu Čebelarkega društva Maribor pri mikroskopskih raziskavah njihovih vzorcev zamenjana notranja pršica z zunanjo, ki je morda rezistentna proti plinjenju s folbeksom in jo je bilo mogoče ugotoviti tudi po plinjenju. Mikroskopsko namreč še vedno ugotavljajo pršičavost v istih krajih, kljub predpisano izvršenemu plinjenju. Pri vestnem plinjenju po predpisanih navodilih ne bi namreč mogli pršičavost zopet ugotavljati pri kontrolnem pregledu naslednje leto v istih žariščih zaradi skoraj 100-odstotne učinkovitosti pripravka folbeks.

V Sloveniji je na splošno že tradicionalno znano lepo vzajemno sodelovanje z veterinarsko službo. Zato bi bilo zares kvarno, če bi se to sodelovanje začelo krhati ravno na področju čebelarstva.

Naj bo dovolj o problemih, nakazal sem samo dva, ki sta ta čas najbolj nujna.

Še nekoliko od odnosih naše organizacije do drugih čebelarskih podjetij v Sloveniji.

Podjetje Medex: leta 1963, ko sem bil prvič izvoljen za predsednika Zveze, so bili odnosi med našo organizacijo in podjetjem še zelo, zelo rahli. Dejansko je bila naša Zveza leta 1954 sicer proti njeni volji pravi ustanovitelj tega podjetja. Odstopila pa je ustanoviteljske pravice Glavni zadrudni zvezi v Ljubljani iz nerazumljivih razlogov že takoj pri ustanavljanju podjetja. Kmalu po izvolitvi za predsednika, takoj v začetku leta 1964, sem se zglasil v podjetju, da bi se na nek način bolj zblížali. Menil sem celo, da bi morda na kak način dobili celo nazaj ustanoviteljske pravice. Pri tem sem dobil na vpogled zapisnik o reviziji podjetja od 19. 1. do 1. 3. 1962. Iz tega zapisnika je razvidno, kako je znal nepravilni imetnik ustanoviteljske pravice izkoristiti podjetje. Iz primerjave našega arhiva za leto 1954 z navedenim revizijskim zapisnikom pa je tudi razvidno, da je z odstopom ustanoviteljskih pravic prišla tudi naša Zveza kar na lepem ob znatno premoženje.

Čim sem videl, kakšno je bilo stanje, seveda nisem pomislil več na to, da bi delovni kolektiv podjetja pristal na drugega novega imetnika ustanoviteljskih pravic potem, ko se je srečno iznebil prvega. Kdo pa mu more jamčiti, da bi bil drugi boljši. Uvidel sem, da moramo razvijati medsebojne odnose obzirno na nekaterih moralnih osnovah kot sodelavci na sorodnem delovnem področju. Uspeh

ni izostal. Pri obojestranskem razumevanju in skupnih interesih za napredek čebelarstva so se odnosi boljšali iz leta v leto. Podjetje nam je opremilo opazovalne postaje za gozdno medenje; letno je krilo vse stroške za opazovalce in obveščevalce gozdnega medenja ter za inštruktažo; pomagalo nam je tudi pri nabavi inozemske čebelarске literature ter nam občasno nudilo tudi denarno pomoč za pospeševanje čebelarstva. V letu 1968 je krilo tudi vse stroške za več tečajev za čebelarске preglednike in za mikroskopiranje. Vsako drugo leto je s prispevkom v devizah omogočalo vodstvu Zveze udeležbo na mednarodnih čebelarških kongresih, kar je bilo vsekakor koristno za našo organizacijo. V drugih republikah npr. niso nudila čebelarška podjetja republiškim čebelarskim zvezam prav nobene take pomoči. Pred prisilno likvidacijo Agromela je bilo podjetje Medex zopet v hudih škripcih in je postalo naravnost tarča več dejavnikov tudi izven Agromela, ki so pritiskali nanj, naj se združi z Agromelom. Če bi jim to uspelo, bi tudi podjetja Medex danes ne bilo več. V zvezi z jesenskim razdeljevanjem krmilnega sladkorja, pa so se medsebojni odnosi zopet ohladili. Čas bo pokazal, ali je bilo opisano razvijanje medsebojnih odnosov pravilno ali ne; pokazal pa bo tudi to, če je bila žolčna in nepremišljena kritika podjetja Medex v zvezi z razdeljevanjem krmilnega sladkorja za organizacijo koristna ali ne.

Podjetje MIROSAN: Z ustanovitvijo čebelarškega društva Zalec se je vključilo v Zvezo tudi čebelarško podjetje Mirošan. Mnenja sem, da je dosežen s tem napredek. Iz informativnega razgovora, ki sem ga imel neobvezno z vodjo podjetja, sem spoznal, da gleda podjetje na našo organizacijo pozitivno in da ji je v pogledu čebelarške prosvete celo pomagalo. Prirejalo je namreč tudi tečaje o čebelarjenju s panji z nakladami, katerih se radi udeležujejo tudi naši člani. Prireditelj tečajev ima namreč o čebelarjenju s temi panji bogato prakso. V sodelovanju s čebelarškim podjetjem Mirošan se nam odpira torej možnost za popostritev čebelarške prosvete.

Zveza čebelarških organizacij Jugoslavije kaže zadnji dve leti vedno večjo aktivnost. Ta aktivnost se je pokazala zlasti v akcijah za razdeljevanje krmilnega sladkorja, za izdajo zakona o čebelarstvu, za posredovanje pri zveznih organih itd. Njegova delavnost zasluži našo pohvalo z željo, da bi bil tudi v prihodnje še tako delaven. Naj se v naslednjem dotaknem samo vprašanja predstavnštva jugoslovanskega čebelarstva pri Apimondiji. Kaj določa glede tega statut Apimondije? V smislu prvega odstavka, 1. člena statuta se je ustanovila Zveza čebelarjev z imenom Mednarodna zveza združenj čebelarjev s kratko oznako »Apimondija«.

Njen cilj je pospeševati tehnični, znanstveni in gospodarski razvoj čebelarstva v vseh deželah, kakor tudi sodelovanje združenj čebelarjev in posameznih čebelarjev vsega sveta.

Po 8. členu sestavljajo generalno skupščino Apimondije delegati držav, katerih nacionalna združenja čebelarjev in organizacije so člani Apimondije in so izpolnili njihove dolžnosti glede plačanja članarine.

Nacionalna združenja čebelarjev in organizacije ene države določijo skupaj enega uradnega delegata za generalno skupščino, ki ima edini pravico glasovanja. Če pa si organizacije niso enotne glede delegata, potem je potrebna odločba uradne oblasti glede določitve delegata — člana.

Že iz samih pravil je torej dovolj jasno razvidno, kdo lahko predstavlja čebelarstvo, da to ne more biti podjetje, ki nima čebelarjev, temveč da je predstavnik tista organizacija, ki zbira v svojih vrstah čebelarje in se ukvarja s pospeševanjem čebelarstva. To pa je edino naša Zveza z republiškimi zvezami, ki imajo izključno to dejavnost. Ne ugovarjamo, da ne bi moglo biti Poslovno udru-

ženje član Apimondije; nikakor pa ne more biti predstavnik jugoslovanskega čebelarstva. Ker je čebelarstvo kmetijska stroka, bi moral izdati zadevno odločbo ali Zvezni sekretar za gospodarstvo — pomočnik za kmetijski sektor, kjer smo o tem že razpravljali, ali pa sekretar za agrarno politiko pri Zveznem izvršnem svetu.

Preden zaključim, naj še opozorim današnji zbor, da je letošnje leto 1970 nekaka prelomnica v pripravljanju spominskih proslav na 200. obletnico delovanja in smrti našega rojaka Antona Janša, prvega čebelarskega učitelja na 1. čeb. šoli na Dunaju. Z letošnjim letom bo treba že začeti s konkretnimi pripravami. V ta namen bo verjetno v drugi polovici maja v Ljubljani prva skupna seja s predstavniki avstrijske in češkoslovaške čebelarske zveze. Zadevna korespondenca z njimi je v teku. Na tej seji bo konstituiran mešani skupni prireditveni odbor, ugotovljeno število, značaj in kraji spominskih proslav ter izdelane osnove programov za posamezne proslave. To delo bo združeno že z večjimi naporji. Pripravljati se bo treba bolj temeljito in na množični osnovi. Naša bogata čebelarska tradicija terja od nas, da bomo na teh skupnih prireditvah pokazali svojo organizacijsko sposobnost in da bomo proslave tako organizirali, da bomo tako doma kakor tudi zunaj častno predstavljali naše čebelarstvo.

Delegate opozarjam, da bo predvidoma v drugi polovici maja v Gradišču pri Raki na Dolenjskem odkrita spominska plošča znanemu javnemu čebelarskemu in sadjarskemu delavcu Martinu Humeku ob 100-letnici njegovega rojstva. Opozorite člane vaših društev, da se te slovesnosti v čim večjem številu udeležijo. Martin Humek je bil tudi urednik Slovenskega čebelarja.

Naj zaključim. Snovi za razpravo je dovolj. Delovno predsedstvo naprošam, da vodi in usmerja razpravo tako, da bo šele potem, ko bo prejšnje vprašanje obdelano, prešlo na razpravo o drugih vprašanjih. Enako naprošam delegate — razpravjalce, da prej ne načenjajo drugih vprašanj, dokler ni bilo prejšnje zaključeno.

Ob zaključku se zahvalim, zlasti predsedniku sekcije za družbeno-ekonomska vprašanja kmetijstva in vasi republiške konference SZDL Fr. Simoniču, ki nam je požrtvovalno pomagal, da bi uspeli. Dalje se zahvalim predsedniku Komiteja za kmetijstvo in gozdarstvo pri izvršnem svetu SR Slovenije, ki je pokazal v razgovoru glede gradnje ČIC veliko razumevanje; dalje predsedniku SO Domžale, ki je bil po utemeljevanju potrebe po gradnji ČIC takoj pripravljen urediti vprašanje zmožnega poroka, čim bi zadeva v postopku prispela tako daleč, da bi postalo to vprašanje aktualno. Naša zahvala tudi direktorju Vetprometa vet. Cirilu Komanu, ki nas tako skrbno oskrbuje z zdravili za čebelje bolezni. Zahvalim se tudi podjetju Medex za nakazano pomoč za gozdno opazovalno in obveščevalno službo in za udeležbo na Mednarodnem kongresu v Münchnu. Naša zahvala tudi vsem tistim društvenim delavcem zlasti v pisarni Zveze, ki so s svojim res požrtvovalnim delom pripomogli, da je naša organizacija kljub težkim pogojem kolikor toliko uspešno izvrševala tekoče naloge.

Novo izvoljenemu odboru, ki ima pred seboj velike in zahtevne naloge, pa želim veliko uspeha pri delu.

Čebelarška opazovalna služba za gozdno medenje stopa že v četrto leto svojega delovanja. Njena ustanoviteljica sta bila Zveza čebelarških društev za Slovenijo in trgovsko podjetje Medeks iz Ljubljane, ki ji tudi še danes finančno in strokovno zvesto stojita ob strani.

Opazovalci so v glavnem čebelarji, nekaj pa je tudi nečebelarjev. Večletne izkušnje so pokazale, da so zlasti gozdarji najboljši opazovalci in poročevalci, ker so že po službeni dolžnosti večino dneva v gozdu in lahko od blizu spremljajo ves potek medenja na iglavcih. Čebelarji prevaževalci trdijo, da so najbolj zanesljivi tisti opazovalci, ki sploh nimajo lastnih čebel in zato nimajo vzroka, da bi prikriivali medenje na svojem območju. Ta trditev v glavnem drži. Zato je dolžnost posameznih čebelarških društev, da izbirajo opazovalce med nečebelarji, po možnosti med gozdarji. Čim prej je treba izmenjati tiste opazovalce, ki so se doslej izkazali kot nezanesljivi ali pa premalo delavni in ki kratijo ugled naši organizaciji. Za vsakega opazovalca imamo namreč natančno zbrane vse podatke, kako je poročal o medenju v zadnjih treh letih. Na osnovi teh podatkov je mogoče zelo nepristransko oceniti vsakega opazovalca. Čebelarškim društvom svetujemo, da dose-danje opazovalce še nadalje obdrže ali pa po lastni uvidevnosti izberejo druge.

V Slovenskem čebelarju bomo objavili natančne naslove opazovalcev, ki delujejo po posameznih društvih. S tem želimo širši čebelarski javnosti omogočiti, da pride v čim tesnejši stik z našo opazovalno mrežo. Čebelarji prevaževalci naj bi kar najpogosteje obiskali gozdne opazovalnice in naše opazovalce ter se na licu mesta seznanjali s potekom gozdnega medenja.

Podatki o medenju, ki jih objavljamo v dnevnem časopisju, naj služijo prevaževalcem samo kot splošna informacija, kajti ti podatki so vedno nekoliko zastareli in zato tudi v času objave ne popolnoma zanesljivi. Priporočamo, da se čebelarji pred vsakim prevozom na gozdno pašo prej posvetujejo z našimi opazovalci in da upoštevajo tudi njihove nasvete o razporeditvi panjev na pasišču.

Nekatera važnejša obvestila o medenju bomo posredovali čebelarjem preko radia, kakor smo to delali v preteklih letih.

Ob tej priliki se v imenu vseh slovenskih čebelarjev zahvaljujem upravi RTV Ljubljana, ki je doslej še vedno uslišala naše prošnje in objavljala obvestila in poročila o gozdnem medenju brezplačno.

Po končani pašni sezoni bomo v našem glasilu priobčili analizo medenja z vseh važnejših gozdnih območij Slovenije, ki so pod kontrolo naše opazovalne mreže. Hkrati bomo tudi ocenili delo posameznih opazovalcev in predlagali višino honorarja. Le-ta je seveda odvisna od kvalitete poročanja in se giblje od 30 do 300 novih dinarjev za opazovalca.

V letošnjem letu želimo, da bi se opazovalci bolj kot doslej posluževali telefona v primerih, ko nastopi nenadno, močno medenje. Kartica navadno potuje dva dni, včasih celo več. Preden prispe obvestilo na ušesa prevaževalcev, mine nekaj dragocenega časa, to pa pomeni hkrati tudi nekaj tisoč kilogramov medu manj za našo skupnost.

Želim, da bi letos opazovalci in čebelarji prevaževalci kar najtesneje sodelovali in da bi se vse posode do vrha napolnile z dehtečim smrekovcem in zlahtnim hojevcem.

O ROPANJU ČEBEL

VLADI MARTELANC

Prav gotovo so bile čebele, odkar pomnimo, izpostavljene raznim ropanjem. Njihov produkt, med, je bil vedno mikaven, da se je izplačalo zanj nekaj tvegati. Poglejmo, kdo je vse nastopal v pradavnini kot čebelji ropar, ki je družino vedno tudi uničil. Med močnejšimi živalmi je bil, kakor je še danes, prav gotovo medved. Za njim ni nič manj zaostajal naš zvitejši in razumnejši prazgodovinski prednik »homo sapiens«. V pradavnino sega tudi ropanje med samimi čebeljimi družinami, ki je ohranjen kot nagon vse do danes.

Oglejmo si ta pojav, ki je za vsakega čebelarja zelo važen, nekoliko поблиže. Ako upoštevamo nekoliko razna funkcionalna obdobja čebele delavke v panju, preden nastopi nabirateljsko službo izven panja, vidimo, da je njen 18., 19. in 20. dan življenja posvečen stražarski službi na žrelu panja. V tej dobi je čebela delavka res pravi stražar, ker za hrabrost jo usposablja dozorela žleza strupenica in bridko nabrušeno želo v zadku. Vsi nezaželeni gostje, posebno iz žuželčjega rodu, ne morejo preko tega živega zidu v panj. Ravno tako tudi čebele iz drugih panjev, ki imajo drugačna razpoznavna znamenja, ne morejo v tuj panj, posebno ne s praznim želodčkom.

Znanstveniki so mnenja, da izloča vsaka matica neko snov, katere vonja se navzame ves panj s čebelami vred. Ta matična snov naj daje torej vsakemu bitju v panju značilen vonj, ki mu služi kot nekaka dovolilnica. Čutilo v čebeljih tipalkah, ki zaznava milijonske odtenke takih vonjev, mora biti za naše pojme res čudovit organ. Med dobro, obilno pašo čebelja stražarska služba pri žrelu ni zelo pereča, kajti čebele dajo vedno prednost pašnim virom celo pred nastavljenno hrano s pitanjem. Ako pa paša nenadoma preneha, postane stražarska služba takoj pereča, kajti čebele so nekako prevzete od nabiralne vneme in stikajo povsod, da bi kaj našle. Tako so večkrat staknile v še tako skriti shrambi odprt kozarec z medom in ga spraznile. Med bogato žepkovo pašo v Liki so točili čebelarji med kar na prostem in čebele, zaposlene s pašo, jih niso niti najmanj nadlegovale.

Pri čebeljem ropanju nastopata v prvi stopnji dva udeleženca: napadalni — ropar in napadane — ropanec. Ako stražarska služba pri ropancu popusti, tako da se nekaj desetnam tujih čebel posreči vdreti v njegovo notranjost do medenih zalog, je to zametek prihodnjega množičnega ropa. Ropar pa navadno ne ostane osamljen pri svojem delu, ampak se mu kmalu pridružijo še drugi panji. Ravno tako tudi ropanec ne bo v čebelnjaku edina žrtev, kajti levo in desno bodo polagoma napadeni in uničeni še drugi panji. Bili so primeri, ko je nekontroliran rop popolnoma uničil manjši čebelnjak.

Med čebelarji sta poznana dva načina čebeljega ropa: množični ali očitni rop in tihi ali prihuljeni rop, ki ga posebno v jeseni ali zgodnji pomladi teže odkrijemo, ker neznatno povečan promet pri žrelu napadenca pripisujemo celo njegovi marljivosti. Vendar gre tudi v tem primeru za roparski proces, saj najdemo mrtvo družino brez vsake kapljice medu. Ropa pa ne sproži samo pomanjkljiva biološka uravnovešenosť napadenega panja, temveč na žalost tudi čebelar sam z nestrokovnim čebelarjenjem.

Oglejmo si torej natančneje čebelarjeve napake, ki pripeljejo do ropanja. Veste čebelar ne sme trpeti v čebelnjaku brezmatičnih ali prešibkih družin ali trotovcv. Ti imajo navadno zelo šibko obrambno moč ali so celo brez nje in nikakor ne sodijo v čebelnjak in še manj na kakšno oddaljeno pasišče. Napaden propadajoč trotovec je lahko začetno žarišče poznejšega množičnega ropa. Druga, na žalost

zelo pogosta napaka čebelarjev je, da v neprimernem času odpirajo in pregledujejo panje. Pomniti moramo, da z vsakim odpiranjem panja spravimo čebeljo družino v neko nenormalno stanje; čebele, misleč, da jim rušimo dom, planejo po lastnih zalogah medu in tudi obramba je porušena. Tuje, stikajoče čebele planejo na kozici izpostavljeno satje in v sam panj in res čudež je, da se takšno početje ne konča z ropom. Za rop so dovzetne lahko čebele iz domačega, kot tudi iz tujega čebelnjaka. Veliko nepotrebnih obtožb in sumničenj je bilo zaradi tega že med čebelarji. Napadeni čebelar je večkrat našel krivca v bližnjem sosеду, čeravno bi moral sestti sam na zatožno klop.

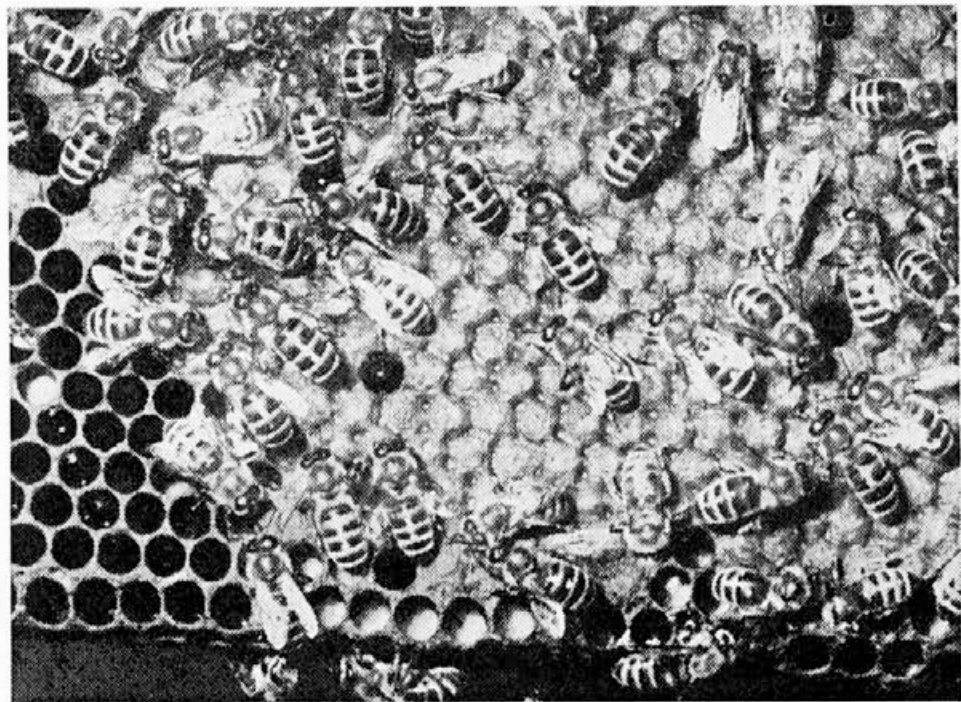
Še pred nekako 40 leti sem bil priča, da so nekateri čebelarji verjeli v nekak čarobni napoj, s katerim naj bi zlobni sosed prav nekako dresiral svoje čebele na rop. Glavna sestavina takega napoja je bil seveda alkohol, ki naj bi čebelam dal pogum za takšen posel. Ta zmotna ni bila nič manjša od tiste, zaradi katere so nekoč gorele čarovnice na grmadah. Taka blodna miselnost je slonela na samih zmotah, ker niti ne vemo, kako vpliva na čebele alkohol in ako jih sploh z njim narkotiziramo. Ali je sploh kdaj bil čebelar, ki je hotel na tak način napolniti svoja medišča? Čebele se niti najmanj ne zavedajo, da žele uničiti z ropanjem tuje družine. Zanje ni rop nič drugega kot najizdatnejša paša na tujem satovju. Zato so roparji navadno zelo marljive družine, ki tudi v naravi najprve iztaknejo porajajočo se pašo. Zelo zmotno bi bilo mišljenje, da je rop nekako naravno dedno nagnjenje, ki naj bi ga izkoreninili z izmenjavo matic. Čebele so čisto nedolžne in krivec je skoro vedno le čebelar s svojim nestrokovnim ravnanjem.

Rop moramo vedno pravočasno in strokovno ugotoviti. Panj, ki ima izredno bujen izlet in prilet, posebno v brezpašni dobi in to celo pozno v mrak, imamo lahko upravičeno na sumu, da je ropar ali ropanec. Najprej moramo ločiti enega od drugega s tem, da ujamemo čebelo; ki hoče izleteti iz panja, jo raztelesimo in če ugotovimo, da je nabita z gostim medom, je v panju ropala. Dokazano je namreč, da normalno nikdar ne izletavajo polne čebele, tudi ne ob izdatnem pitanju. Ako pa ugotovimo obratno, da izletavajo prazne in priletavajo polne zrelega medu, gre vedno za roparja.

Prvi in neodložljivi ukrep je, da zožimo panjsko žrelo na minimum. Takoj prinesemo večjo posodo vode in začnemo škropiti z omelcem napadene panje. Ropani panj moramo zadaj odpreti, ker iz njega kar puhti vročina, ki jo povzročajo roparice. Dobro je, da za nekaj trenutkov odpremo okence, da odlete roparice. Ako je zajelo panje množično ropanje kje na oddaljenem pasišču, kjer je na stotine panjev, moramo brž nasekati večjo količino vsaj dvometrskega vejevja in z njim obložiti vse prednje končnice panjev in marljivo škropiti. Ako smo tako odbili napad, ne smemo zapustiti ogroženih čebel, ker se bo še drugi ali tretji dan izkazalo, če smo rop v resnici popolnoma zatrli. Ni dovolj, da se nam zdi po odstranjevanju vejevja mirno, kajti rop se naslednji dan lahko obnovi s še večjo silovitostjo. Če nas v takem primeru obkroža še več sto panjev, je najbolje, da čebele takoj odpeljemo. Na novem stojišču moramo takim napadenim panjem posvetiti vso pozornost in čeravno imajo še medu, jih zelo previdno ponoči špekulativno krmimo. Notranji ogled panjev za nekaj dni odpade, kajti družine se morajo odpočiti in zopet zbrati svojo obrambo na žrelih. Zgodi se tudi, da je v domačem čebelnjaku napadena posamezna družina in ropa ne moremo preprečiti z že navedenimi ukrepi. Tedaj v mraku vso družino prestavimo v medišče; preje smo seveda prekrili matično rešetko in jo za en centimeter odmaknili od prednje stene. Zrelo v plodišču odpremo le na 2—3 centimetre, medtem ko ostane v medišču zaprto. Roparice kot po navadi vdirajo v prazno plodišče in ker tam ne najdejo ničesar,

se zmedejo in zopet odlete praznih rok. Ko se v nekaj dneh vse poleže, družino prestavimo na njeno prvotno mesto v medišče, a jo imamo še nadalje budno pod nadzorstvom. Za krajšo dobo preprečimo ropanje s stekleno ploščo podolgovate izmere približno 35 cm × 12 cm, s katero poševno zastremo verando panja in s tem preprečimo roparicam direkten dohod v žrelo, medtem ko domače čebele le nekako z levim ali desnim ovinkom okrog stekla najdejo pot v panj. Poznamo tudi nekake loputaste žrelne zagozde, ki dopuščajo vhod v panj, izhoda pa ne. Zal, da so s to napravo poleg roparic prizadete tudi domače čebele, a je v vsakem pričetu ropanja gotovo učinkovita, ker drži roparice v nekakem zasilnem priporu, da ne morejo v domačem panju usmeriti čebel na novi bogati izvor hrane. Mnogi čebelarji so skušali preprečevati ropanje s tem, da so premazali panjska žrela in brade z različnimi aromatičnimi ali celo smrdečimi snovmi. Vendar so bili podobni poskusi skoro brez vsakega uspeha. Roparice so predvsem lokacijsko usmerjene na svoj cilj in duhovi taki ali drugačni jim potovalne smeri ne morejo spremeniti. Pač pa to lahko škodi domačim čebelam, posebno mladim pri njihovih prvih izletih. Najbrž take arome prav lahko zmedejo domače stražarje na žrelih, ki so v svoji službi mogoče tesno navezani na vonj matične snovi lastne matice.

Pričetek poletja je čas narejenih rojev. Narejenca moramo poleg zaleženih satov opremiti z dovoljno količino medu in vode. Narejenec nima svojstev naravnega roja, kateri prinese s seboj že obrambne sposobnosti ustaljene družinske tvorbe. Narejenec nekaj dni sploh ne leti, ne na pašo, ne po vodo in tudi o kakih stražarjih na žrelih ni govora. Zato so ravno narejenci češče žrtve ropa. Ako pravo-

V pričakovanju novih, mladih moči lepo zaležen sat

Foto: Janez Skok

časno ne zapazimo, da je narejenec izropan, je bilo vse naše prizadevanje z njim zaman.

V začetku smo omenili, da so se že v pradavnini, pred pojavom človeka, čebele med seboj ropale, a vedno zaradi neizprosnega zakona: vse, kar je manj vredno, propade! Tedanje čebele v drevesnih duplih, v skalnih razpokah, ki niso mogle nabrati dovoljne zimske zaloge, niso dočakale pomladi. Mnogo močnih čebeljih družin se je v izredno slabih letinah pretolklo v prihodnje leto z naropanim medom pri šibkejših. Zakon narave je bil tudi za čebele prav tako neizprosen za vsa ostala živa bitja.

Danes je prevzel usodo čebel človek v svoje roke in je dolžan, da marsikatero kruto potezo narave ublaži. Poznan je edinstven primer: Med zadnjo vojno se je znašel čebelar z 12 panji, ki v jeseni niso premgli vsi skupaj nekaj kilogramov zaloge. Sladkorja in tudi denarja pa od nikoder. Vendar je bil vinograd obložen s presladkim grozdem. Precejšnjo količino sladkega vinskega mošta je namenil čebelam. Dva brzoparilnika sta nekaj dni kuhala in gostila mošt, katerega so čebele znosile v satje in na njem srečno dočakale pomlad. Ali ni to izreden primer požrtvovalnosti in ljubezni človeka do čebel, ki so mu poverjene? Ker je ta sestavek namenjen ropanju med čebeljimi družinami, naj vsak čebelar upošteva tole:

1. V brezpašni dobi ne pregleduj, posebno na prostem, v opoldanskih urah svojih panjev, da ne postaneš sam povzročitelj ropa.

2. Takoj preišči preživahen let kakega panja na bradi in ako ugotoviš rop, ga skušaj preprečiti, četudi z odvozom panjev.

3. Ne trpi v čebelnjaku prešibkih družin, brezmatičnih in trotovcev, katerim takoj pomagaj ali jih združi.

4. Ako si postavljen pred dejstvo množičnega ropa, lepo mirno in preudarno ukrepaj. Mogoče bo celo pomoč neprizadetega prijatelja-čebelarja učinkovitejša.

5. Izropano zimsko zalogo dopolni.

PREPROST NAČIN ODBIRE

FRANCE GUNA

(Radijsko predavanje)

Odbira ali selekcija je bila že od nekdaj posebno pomemben pogoj slehernega uspešnega gospodarjenja te ali one kmetijske panoge. Kakor velja to o kulturnih rastlinah v poljedelstvu, o govedoreji, konjereji ali prašičereji, prav tako velja to tudi v čebeloreji.

Razlika bi bila le v tem, da je solidna odbira ali selekcija pri čebelah znatno težja. Pri drugih domačih živalih ima namreč človek razmeroma mnogo možnosti, da po svoje načrtno usmerja plemenjenje ter tako izpodreja mlade generacije z zaželenimi dobrimi dednimi lastnostmi. Pri čebelah je to čisto drugače. Kdor natančneje pozna življenje čebel, ta ve, da se čebelja matica ne oplemeni v panju, temveč izven njega. To se zgodi lepega sončnega dne, največkrat med 13. in 15. uro — toda vedno visoko v zraku čisto izven dosega človekovih oči. Na prste bi torej lahko prešteli tiste redke čebelarje, ki so v teku tisočletij imeli srečo, da so v naravi slučajno lahko gledali ta prizor.

Zato čebelar nikoli ne more vedeti, odkod je trot, ki je oplemenil matico: lahko je iz njenega panja, lahko iz sosednjega čebelnjaka, lahko pa tudi iz gnezda divjih čebel, ki so se nastanile v drevesnem žlamboru ali v skalni votlini. O potomcih bi torej veljal izrek iz rimskega prava: »Mater certa, pater incertus«. Po naše: za poreklo po materi vemo, po očetu pa ne.

Prva čebelarjeva skrb pri selekciji je torej ta, da vsaj matice skuša izpodrežati iz najboljših plemen, ki jih ima v svojem uljnaku. Toda prav tu naleti kar takoj na trd oreh. — Za kateri svoj panj pa upaš z vso gotovostjo trditi, da je tvoj najboljši panj?! Odgovor ni lahak. Nekaj let je morda res nek panj med prvimi, toda nekega dne ti na lepem odpove in kar očitno zaostane za drugimi. — Je temu kriva matica? Njen rod? — Da — ali pa tudi ne. Lahko, da je bila prav odlična matica z najboljšimi lastnostmi, le postarala se je in samo zato ne more več zadovoljivo opravljati svoje naloge v panju.

Vrednost matice čebelar presoja največkrat po lastnostih njene družine, v prvi vrsti po donosu medu. Gotovo je to zelo važno, nikakor pa ni to edino odločilno, zakaj mnogo je dejavnikov, ki odločilno vplivajo na donos medu. Med temi številnimi in različnimi dejavniki so često tudi taki, ki jih čebelar niti ne more odkriti.

Od dobrega čebeljega plemena se zahteva zlasti tole: čista pasma, to so sivke brez vsakega rumenega obročka na zadku; čim daljši rilček, s katerim pride vsakemu cvetu do dna; čim manjše nagnjenje k rojenju; odpornost proti boleznim; varčnost v porabi zimske zaloge; rodovitnost matic, ki spomladi na hitro zaležejo velike površine; oster čut za odkrivanje medenih virov; marljivost, krotkost in podobno.

Nujen pogoj uspešne odbire je torej opazovanje, vestno in vztrajno opazovanje. Vse, karkoli kaže na različne lastnosti te ali one čebelne družine, si umen čebelar potem skrbno beleži, bodisi na panjeva vratca, bodisi v posebno beležnico. Zakaj le na podlagi takih opazovanj in beležk se končno odloči za panj, iz katerega si bo vzrejal matice.

Vzreja matic je važno, toda tudi precej zahtevno čebelarsko opravilo. Poleg časa zahteva tudi dokaj dobre volje in potrpljenja. Zato je le malo čebelarjev, ki bi se s tem redno in načrtno ukvarjali.

Naj torej podamo najbolj preprost način vzreje matic! Panj, ki si ga odločil za pleme, skušaj pripraviti, da bo rojil. To boš dosegel z dražilnim krmljenjem, zlasti pa tudi s tem, da mu ne boš širil prostora niti s prestavljanjem zalege niti z nakladami. Nekaj dni potem, ko je izletel prvec, boš našel v tem izrojencu večje število pokritih matičnikov, iz katerih bodo kmalu izlezele mlade matice. Preden pa se to zgodi, matičnike drugega za drugim izrezuj in jih — po enega seveda — vcepljaj v gnezda ostalih svojih panjev, iz katerih si prej odstranil njihove stare matice. — Matičnik izrežeš najlepše, če ozko rezilo nožička prej segreješ nad govečo vžigalico, tako da se vosek nekoliko tali pod rezilom.

Z vcepljanjem zrelih matičnikov smo pogodili tri muhe na en udarec: 1. v panje smo vnesli boljši rod, 2. panji so dobili mlade matice, 3. ti panji z mladimi letošnjimi maticami nam ne bodo silili v rojenje. Prav v tem pa je eden glavnih pogojev za uspešno čebelarjenje na med.

Imamo pa še drug, malo drugačen način. Če si tako srečen, da imaš čebelje pleme, ki sploh noče rojiti, potem odbranega najboljšega panja k temu nikar ne sili. Ko vidiš, da je vse gnezdo zaleženo in zasedeno, mu odvzemi njegovo matico ter jo porabi za rezervno družinico! Osiroтели panj bo zdaj primoran, da si spodredi novo matico. Da pa bo potegnil čim več in čim lepših matičnikov, poišči takoj ob

odstranitvi matice v njegovem gnezdu najlepši sat z mlado, odkrito zalego. Temu satu izreži ob spodnji latici po vsej dolžini za debel palec širok pas in v nekaj dneh bo visela od izpodrezanega sata dolga vrsta matičnikov. Če so kod pregosti, manjše odstrani, da se ostali lepše izoblikujejo. Zrele pokrite matičnike porabiš kot pri prejšnjem načinu.

Ni pa vseeno, kdaj to delaš. Odbrani plemenjak mora biti na višku razvoja, paša pa odlična. Le ob dobri paši bodo namreč čebele gradile matičnike in gojile matičji rod, kakor je treba. Najprimernejši čas za take operacije je maj ali junij do kresa.

ČEBELNA REJNA OKROŽJA V SLOVENIJI

Dr. Jože Rihar

V naših dosedanjih predavanjih smo skušali pokazati, katera pota nas morejo privedi k boljši čebeli. Nekajkrat smo že omenili, da se v Sloveniji srečujemo z nekoliko drugačnimi problemi kot v deželah, ki v strokovnem pogledu precej vplivajo na naše tovrstno delo. Mislim pri tem na vpliv, ki je prihajal k nam iz Švice, Nemčije, Avstrije v preteklih desetletjih in ki ga je močno čutili še dandanes. Temeljna razlika med njimi in nami pri delu na izboljšanju čebeljih lastnosti je v tem, da imajo našete dežele na pretežnem delu svojega ozemlja pasemsko nečisto, mešano čebelo, medtem ko je v Sloveniji razširjena enotna čebelja pasma.

Prednje je treba upoštevati, če želimo prav razumeti ustanavljanje in pomen rejnih okrožij. Kaj so rejna okrožja na splošno, je pojasnil Verbič (1947) v knjižnici o vzreji čebel. To so pokrajine ali njih zemljepisno omejeni deli, lahko pa le posamezne občine ali vasi, kjer redimo živalska plemena čiste, izbrane, domače pasme ali kakega njenega rodu, od katerega imamo ali pričakujemo večje koristi kot od nečiste ali slabejše pasme. Tuji žlahnitelji čebel želijo v rejnih okrožjih uvesti drugačno, novo, po navadi pasemsko čisto čebelo. Ustanoviteljem rejnega okrožja priporočajo, da si nabavijo toliko spršenih matic, kolikor je čebelnih družin na območju rejnega okoliša. Treba je zamenjati vse matice, odstranjevati zaleženo trotovinu v družinah s prejšnjimi maticami, paziti, če so bile vse matice sprejete in nadzorovati mlade matice, izločati nezaželene in podobno. Ustanavljanje rejnih okrožij na opisani način je izredno težavno, če ne naravnost nemogoče. Ni nam znan primer, kjer bi se ustanovljeno rejno okrožje tudi dalj čase obdržalo.

Nič čudnega ni, da se je v navodilih za ustanavljanje rejnih okrožij ravnal Verbič po svojih nemških vzornikih. Splošno čiščenje naše čebele se mu je zdelo potrebno v krajih, kjer so čebele zaradi zanemarjene nege ali škodljivih kupčijskih navad opešale ter v krajih, kjer so bastardirane.

Naše pojmovanje rejnih okrožij temelji na domnevi, da je pri nas razširjena čebela pasemsko čista, da je pričakovati krajevne razlike. Naša pričakovanja, zasnovana na teoriji Vavilova, so se izpolnila. Tako pri čebelah iz Slovenije kot pri onih iz Makedonije smo našli širok obseg menjavosti, med njimi pa krajevne rodove, tipe čebel, ki jih je po veljavnih statističnih metodah mogoče zanesljivo razlikovati.

Pri preiskavah čebel smo v preteklih letih pazili na dvoje: Zanimalo nas je, ali so takšne barve, ki se zahteva od kranjske čebele, ugotavljali smo srednje vrednosti različnih zunanjih oznak (kubitalni indeks), dolžina rilčka, tomentni pasovi ipd. Še važnejše so nam pa bile raziskave v drugi smeri. Zaradi prevažanja, prepredaje, posebnosti pri plemenjenju matic je bilo namroč pričakovati mešanje čebel vseppek. Zato smo z variacijsko statističnimi izračuni skušali dognati tudi stopnjo izenačenosti, dedno čistost preiskovalnih čebel. Pokazalo se je, da večina preiskanih vzorcev kaže na medsebojna križanja. Le v nekaterih redkih primerih smo našli čebele, ki so dedno razmeroma čiste, izenačene, ki malo variirajo, in ki morejo pri nadaljnjem delu na odbiri služiti kot izhodišče. Kot primer naših raziskav naj navedemo vzorec čebel plemenilne postaje N. N. Barva in ostali znaki so povsem ustrezali modelu kranjske čebele. Dedna analiza pa je kazala na neizenačenost. Na tej podlagi smo pošiljatelju seveda odsvetovali, da bi preiskano čebeljo družino imel na postaji za trotarja.

Uporabne vzorce čebel smo našli doslej v osmih čebelnjakih in sicer v Istri, na Koprskem, v Zgornji Soški dolini, v Zgornji Savinjski dolini, pri Ormožu, Sevnici in Šentjerneju. V teh okoliših je narava desetletja delala v isti smeri: ožila je dedno gmoto, zmanjševala je stopnjo menjavosti.

Kot smo že večkrat naglasili, so nam pri odbiri končni cilj predvsem čebele, ki razvijajo velike površine zalege, naberejo mnogo medu in cvetnega prahu. Cilj je jasen, pot k njemu pa močno ovinkasta. Vemo namreč, da so naši na novo odkriti krajevni tipi relativno dedno čisti čebelni rodovi, nastali zaradi plemenjenja v bližnjem sorodstvu in so zaradi tega manj vitalni, se slabše razvijajo. O prednjem pojavu smo poročali v »Slovenskem čebelarju« leta 1964. Medrodovni križanci so v naših opazovanjih nanесли več medu kot ekotipi.

Vzreja v ožjem sorodstvu, inbridingu, pridobivanje čistih linij, njihovo medsebojno križanje ter večletne primerjave vzrejnih matic iz čistih linij in križancev so cilji, naloge, ki naj nas dovedejo k boljši čebeli. Za primerjave je treba veliko panjev, ki so vsaj 2—3 leta v oskrbi — pod povsem enakimi pogoji — v rokah preizkušenege oskrbnika.

Teh pogojev do letošnjega leta pri Zavodu nismo imeli. Torej še nimamo kolikor toliko zanesljivih podatkov o gospodarski vrednosti posameznih najdenih krajevnih čebeljih rodov. Seveda takšnih podatkov tudi nihče drug nima.

Poslušalec čebelar, ki je sledil našim razlagam je spregledel, da je načrtana pot k odbiri naše čebele še dolga in težavna, vprašal pa se bo vendarle, če imajo naša dosedanja odkritja rejnih okrožij tudi neko uporabno, gospodarsko vrednost. Lahko mu odgovorimo, da jo imajo! Zakaj?

Naši vzrejevalci matic ne morejo namreč vedeti ali so njihovi matičarji — iz katerih jemljejo žrke ali jajčeca — dedno čisti ali ne. Prav tako vodje plemenihnil postaj ne morejo vedeti ali so tratarji dedno čisti in ali bodo dali nadpovprečne, rodovitne ali le povprečne, morda celo manjvredne matice. Da se prav razumemo! Tako vzrejevalec kot vodja plemenišča bosta po obarvanosti obročkov zadka mogla ugotoviti le pasemsko čistost, pripadnost domači čebelji pasmi. Šele dedna analiza nakaže, da bodo troti plemenjakov — matičarji, tratarji — dali potomstvo, ki se bo v prvi generaciji odlikovalo po vitalnosti, rodovitnosti. Zato pa gre. Hočemo križance, ki imajo večjo proizvodno vrednost.

V katerih smereh je tedaj mogoče uporabiti okolnost, da imamo v Sloveniji naravna rejna okrožja?

1. Plemenilne postaje lahko dobijo odtod matice za tratarje.
2. Posamezni rejci si lahko preskrbijo matice zanesljivega porekla.
3. Poleg tega so naravna rejna okrožja pravzaprav najbolj zanesljive plemenilne postaje. Dosedanje raziskave nas utrujejo v prepričanju, da je v naši ožji in širši domovini poleg najdenih verjetno še precej različkov čebel v drugih krajih, kjer so prav taka naravna, čista okrožja. Sedaj vemo kako jih odkriti.

Čebelarским organizacijam, skupinam čebelarjev in posameznikom je na eni strani odprta pot, da uporabijo dosedanje zavodove najdbe, po drugi strani pa je zavod pripravljen, da jim pomaga pri odkrivanju novih naravnih rejnih okrožij — njihovih bodočih plemenilnih postaj.

Marsikdo si je iz našega predavanja že ustvaril mnenje, da so naravna rejna okrožja določena dragocenost dežel, ki imajo ohranjeno čisto čebeljo pasmo. Prednjih možnosti uvodoma naštetje dežele, ki majo mešane čebele, nimajo več.

Pri mednarodni čebelarški organizaciji Apimondia je bilo zato leta 1968 ustanovljena komisija, ki naj dela na tem, da se ohranijo naravne čebelje pasme. Ni naključje, da ima v tej komisiji tudi Jugoslavija svojega člana, ing. B. Veskoviča. V okviru teh prizadevanj v mednarodnem merilu spada tudi to naše obvestilo o ugotovitvi osmih naravnih rejnih okrožij v Sloveniji in Istri.

• • •

Povzetek:

Avtor je našel v Sloveniji in Istri 8 okolišev, kjer imajo čebele nizek variacijski koeficient in po čemer je sklepati na njihovo relativno genetsko čistost. Vsi čebelji ekotipi pripadajo kranjski čebelji pasmi. Najdena naravna čebelna rejna okrožja je smatrati kot zbirnik za nadaljnje selekcijsko delo.

O TROTIH

VIRMAŠAN

Tretji član v čebelni družini je moškega spola, z imenom trot. O njem in njegovem kratkem življenju se bolj malo razpravlja in piše, čeprav je za razvoj čebelne družine ravno tako potreben kot matica in čebele delavke.

Njegova razvojna pot od jajčeca do samostojnega življenja izven celice je 24 dni, ko je od čebele 21 in od matice le 17 dni. Daljši razvoj je odvisen od hrane, ki jo dobiva kot ličinka. V njej je manj beljakovin, zato pa je razvoj daljši. Ko končno izleze iz celice, je ves čas nebogljn, še ves teden ga hranijo čebele dojilje, šele po tem času se začne sam hraniti z medom iz celic, a tudi še naprej se ne brani hrane, če mu jo ponudi čebela.

Ves čas se drži lepo sredi gnezda na toplem in se počasi utrjuje za poznejše naloge, ki ga čakajo. V lepem, toplem vremenu se v opoldanskih urah že pokaže na bradi panja in če je dobro razpoložen, že napravi kratek izlet v naravo. Kmalu se vrne, ker je najbolje biti na toplem in ob polni skledi.

Kako dolgo bo trajalo to brezskrbno življenje, je odvisno od več stvari. Njegova življenjska naloga je edino ta, da oplodi matico. Panj, ki ima mlado matico in se je ta srečno oplodila in že zalega, je preskrbljen in ne bo več rabil trotov. Zato se tudi kmalu spremeni odnos čebel do njih. Kakor so jih prej skrbno negovale in hranile, jim sedaj odpovedo vsako pomoč in hrano, odrivajo jih iz medenega satja na dno panja. S tem jim pokažejo, da jih ne rabijo več in da naj se čimprej poberejo od hiše. Brezposelnih in lenuhov čebele ne podpirajo. Drže se pravila, da kdor ne dela, naj tudi ne je.

S poskusi so dokazali, da je najdaljša življenjska doba trota 50 dni, a povprečno le 23 dni. Vzrok tej kratki dobi je največkrat pomanjkanje in slaba hrana. Večkrat se primeri, da maja ali junija nastopi zaradi slabega vremena daljša brezpašna doba, ko čebele ne dobe niti za sebe in čebelno zalego hrane. V takih primerih je za trote sploh ni. Kolikor imajo še trotje zalege, jo iztrgajo, odrasle trote preganjajo na žive in mrtve. Ti se zbirajo na bradi in odletavajo. Ker so lačni, popadajo na tla in se ne morejo več vrniti v panj. Če se pašne razmere izboljšajo, bo matica zopet zalegla trotovske celice in ti troti ostanejo v normalnem panju največ do srede avgusta. Takrat pa se začne prava trotovska vojna. Čebele vedo, da bo zanje kmalu vsega konec in tedaj mora iz panjev vse, kar ni potrebno za zimsko življenje. Troti se obupno branijo in otrešajo svojih napadalk in pregnani iz enega panja se vselijo v drugega. Njim je vseeno, ali so tu ali tam, glavno je, da bi bili pri polni skledi. Ne pomaga jim njihova telesna moč v primeri s čebelami in končno le obnemorejo; panji so kmalu brez njih in zopet so mirni. Izjeme so le panji, ki še nimajo v redu matic, so ali brezmatični ali trotovci. Ti sprejmejo vse, kar pride iz drugih panjev in tako se jih nabere v tak panj, da jih je končno več kot čebel.

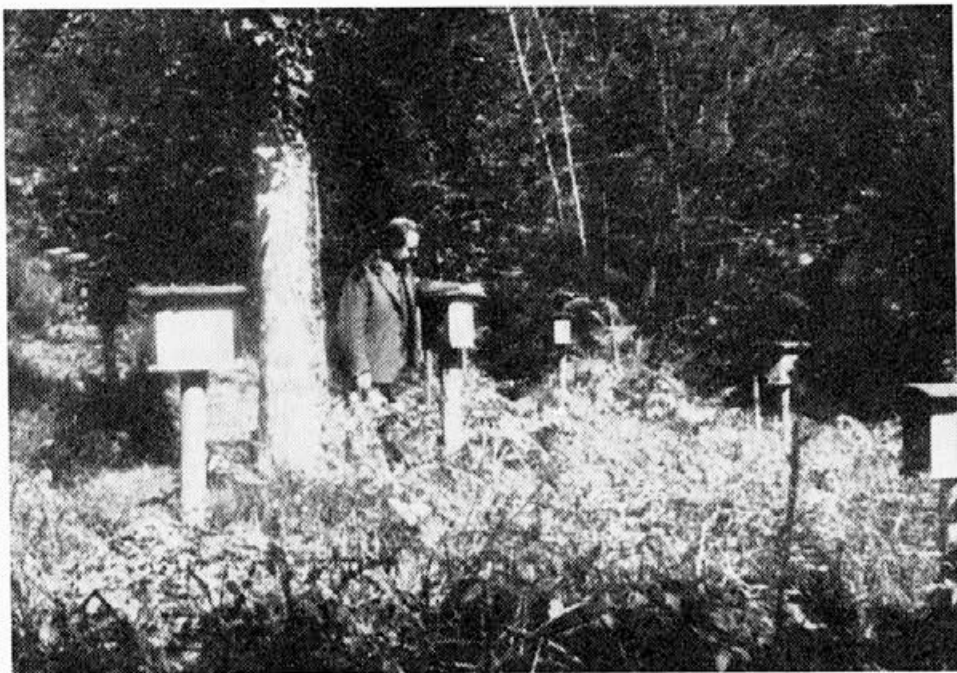
Sedaj nastane vprašanje, kdaj in koliko naj poseže vmes čebelar, da ne bo v panju preveč trotovske zalege in trotov. Danes, ko imamo panje s premičnimi sati, je to do neke meje mogoče doseči. V splošnem so mnenja, da vsakemu panju popolnoma zadostuje 1 dm² trotovskih celic obojestransko. Tu nastane vprašanje, ali bo ta množina trotov zadostovala za oplojenje. Trot postane sposoben za oplemenitev šele 14 dni po rojstvu; veliko se jih porazgubi že ob prvem izletu; tako smemo računati, da jih ostane v panju le dobro polovica sposobnih za plojenje. Kot je znano, rabi matica za popolno oploditev do osem izletov in tudi toliko trotov. Znan mi je primer, da je zgodaj spomladi edini trot, ki je bil v panju, srečno

oplodil matico in še ta je bil prinešen od drugod. Kakšen je bil nadaljnji razvoj te družine, ne vem, ker se je čebelar preselil drugam.

S poskusi so dognali, da je v panju, ko je na višku razvoja, največ do 5 0/0 skupne zalege trotovske. Največ te zalege imajo stare, to je dve ali triletne matice. Take družine že po svojem naravnem nagonu čutijo, da bo treba menjati matico, zato imajo tudi več trotov. Roji s staro matico zelo radi delajo trotovsko satje, vendar le do gotove meje. Če jih damo na cele satnice, razgrizejo čebelje celice in napravijo trotovske. Najbolje je, če damo dva satnika, kjer je le za cm satja ali satnice, da tu lahko delajo trotovino. Take sate jeseni odstranimo iz panja in pretopimo v vosk. S tem posegom smo ohranili drugo satje lepo čebelno. V panjih, ki imajo mlade enoletne matice, se ni treba bati trotovine, ker take družine delajo le čebelno satje.

Ko je pred leti prišel v rabo gradilni satnik, so bili čebelarji zelo navdušeni zanj. Kdor ga ni uporabljal, ta sploh ni bil napreden čebelar. Nekateri so rabili v ta namen cel satnik AŽ panja, drugi le polovico tega. Tudi okvirna plodišča so predelali in vanj vstavili ta satnik. Sam se nisem ukvarjal s tem, ker se da tudi tako držati trotovsko zalego na pravi meri. Nisem prijatelj stalnega rezanja zaleženega satja ali celo obglavljanja trotovske zalege. Pridelek voska tudi ni tolikšen, da bi se ga zaradi tega izplačalo imeti v panju. Kdor ima uspehe z njim, naj ga še naprej uporablja. Ne silim ga nikomur, tudi branim ga ne, glede njega sem povedal le svoje mnenje.

Poglejmo še malo, v kakšnem položaju so bili stari čebelarji, ki so čebelarili še s kranjiči. Tudi ti so se zavedali, da preveliko število trotov ni v korist panju.

Na plemenilni postaji

Foto: Cerovšek

Z večletnimi poskusi so dognali, da porabijo tretje v močnem panju do 5 kg medu. Ker med letom niso mogli tega urediti, kot lahko danes, so to storili jeseni, ko so določili panje za drugo leto. Puščali so le drujce, če so imeli vsaj 3/4 satja izdelanega. Le če teh ni bilo dosti, so pustili tudi kakšnega izrojenca. Drujci so imeli toliko prostora v panju, da so lahko naredili potrebno trotovino; pri polnih izrojenjih so si pomagali tako, da so izrezali nekaj satja, enkrat zadaj in drugič spredaj. S tem so dali tudi izrojenemu možnost, da je izdelal novo trotovsko satje. S tem posegom v panj so preprečili preveliko zaleganje trotov in tudi delno obnavljali satje.

Danes, ko so šli kranjiči že v pokoj, nam ni več treba tega delati. Danes imamo moderne panje in lahko posegamo vanje, kolikor in kakor hočemo. Vendar pa moramo pri vsakem posegu v življenje in delo čebele vedeti, koliko smemo, da bo v korist čebelam in čebelarju.

POSKUS PRILAGODITVE AŽ-PANJA SODOBNIM ZAHTEVAM NAŠIH ČEBELARJEV

IGOR FRANČIČ

Dolgo vrsto let že čebelarim, zaradi prestane bolezni morda bolj teoretično kot praktično, vendar kljub temu silno intenzivno, tako da si upam trditi res vse najlepše o našem AŽ-panju. Seveda ima tudi ta svoje pomanjkljivosti kot vsak drug panjski sistem. Te bomo odpravili in se še bolj približali njegovi popolnosti v veselje nas vseh, njegovi še večji afirmaciji med našimi čebelarji. So pa stvari, ki me v AŽ-panju niso več zadovoljevale.

Hotel sem doseči boljši in hitrejši spomladanski razvoj in imeti močnejšo družino (sem mini-čebelar z enim AŽ-panjem in enim polovičarjem) v jeseni; posledica tega bi bil večji donos, kar pa je končno poglobitveni namen vsakega čebelarja. Če bi to dosegel pri bolj preprostem in hitrejšem načinu opravljanja čebel, bi dosegel, tako sem si mislil, svoj zastavljeni namen. Cilj pa je bil takrat daleč.

Vendar kako doseči boljši razvoj, ko mi je že jeseni ob malo večjem krmljenju na zalego kmalu zmanjkalo praznih celic ali pa so mi nosile čebele sladkor v medišče, če nisem prej odstranil satja. Povedati namreč moram, da prav zaradi posledic prestane paralize opravljam čebele sede in imam v ta namen v panju nižje sate in s tem tudi panj, tako da laže sežem v medišče zgornjega panja. Prenizki sati (21 cm) v mojem panju in pa zaradi tega pomanjkanje satja v jeseni, kamor bi čebele nosile zimsko zalogo, spomladi pa prehitra utesnjenost družine, ta dva razloga sta samo še bolj zaostrovala že itak stalno pereč problem in me spodbujala, da nekaj ukrenem.

Na vse mogoče in nemogoče načine sem poskušal preurediti panj tako, da bi lahko v čim krajšem času na čim bolj enostaven način povečal plodišče. Sedaj, ko gledam na stvar kot na že rešen problem, se mi zdi vse skupaj zelo enostavno, pri izdelavi pa tudi tako preprosto za vsakogar, ki poseduje najosnovnejše ročne spretnosti, da bo moj primer kar sam vlekel, da še kdo drug preuredi panj ali dva, za poskus seveda, in se osebno prepriča o prednostih, ki jih tako kar sam ponuja.

Na ta način lahko preuredimo vsak panj, naj bo star ali nov, poglobitveno je, da se lahko srednja greda v medišču odstranjuje.

Najprej, kar storimo, je to, da izvlečemo iz panja, ki ga hočemo preurediti, matično rešetko z okvirom. Če že ne bomo mogli predelati samega okvira v nov stalni okvir, bomo prav gotovo uporabili za nove namene samo rešetko, ki jo bomo odločili od okvira in očistili. Po tem ukrepu bo nastala v vmesnem prostoru med plodiščem in mediščem široka odprtina, ki jo je treba nekako zapolniti, to je, povezati spodnji del panja z zgornjim, da bodo lahko čebele in matica nemoteno prehajale iz spodnje etaže v zgornjo. Bistveni novi elementi povezave obeh delov so:

1. stalni okvir
2. vložek z matično rešetko
3. distančni vložek.

1. Stalni okvir lahko pridobimo kar iz odstranjenega okvira, tako da mu samo znotraj spremenimo odprtino, če pa tega ne moremo storiti (dotrajanost ipd.), je pa bolje, da ga naredimo novega iz smrekovega lesa. Odslej bo imel v panju to funkcijo, da bomo vstavljali v njegovo odprtino ali matično mrežo ali pa distančni vložek. Po končani glavni poletni paši vstavimo distančni vložek in s tem vključimo še medišče v celotno in odslej enotno plodišče, ki obsega »klasično« plodišče z »mediščem« vred! Pred glavno poletno pašo pa zamenjamo distančni vložek z matično rešetko in panj je pripravljen za prevoz na pašo.

Stranski letvici stalnega okvira sta tako široki, da pokrivata prvo ulico pri steni panja in še stranski satnik povrhu. To pa zaradi tega, ker izhajamo iz tistega stanja, ko se zunaj pogoji toliko poslabšajo, da matica ne zalega več krajnih satov in je tudi povezava skrajnih dveh ulic v plodišču in vertikalno v medišču, ne koristi prav nič več. In še iz praktičnih razlogov: kako pa bi potem, ko imamo vstavljeno matično rešetko, preprečevali matici prehod na zgornje sate, v medišče? Da bi posebej mašili skrajni dve ulici in zgubljali čas? Na obe podolžni letvici izdobljemo še polkrožna žlebiča tam, kjer bo pozneje prišla srednja palica in s tem preprečimo, da jo čebele ne bodo pritrjevale in da bo dviganje palice pri zamenjavi vložkov čim bolj enostavno. Prvo in zadnjo palico naj kar pritrđijo na letvici, saj ju pri našem poslu v panju ne bomo nič potrebovali.

Prva letvica stalnega okvira, pri prednji steni torej, mora biti tako široka, da sega do prve nosilne palice in še nekaj milimetrov naprej proti notranjosti panja zaradi tega, da nam kasneje pri zamenjavi vložkov ne bo treba dvigati vseh treh nosilnih palic, ampak samo srednjo, kot bomo še videli.

Zadnja letvica pa sega od okenc panja proti sredini, do zadnje palice in še malo čez (5 mm) iz enakih razlogov kot pri prvi letvici.

Tako smo dobili okvir, ki se po svojih zunanjih merah popolnoma ujema s »klasično« matično rešetko (pravzaprav z njenim okvirom, na katerega je pribita), njegova notranja odprtina pa je povsem drugačna. Da je debelina deščic za stalni okvir popolnoma enaka debelini okvira »klasične« rešetke, mi ni treba, mislim, posebej omenjati.

Ta okvir vstavimo torej v panj in pustimo, da ga bodo čebele pritrđile z zadelavino na obod panja. Okvira odslej ne bomo več jemali iz panja.

Možna bi bila seveda tudi taka rešitev, da bi bila distančni vložek in matična rešetka dva samostojna in edina dela, ki bi se po potrebi zamenjavala v panju. Enkrat bi bil v panju distančni vložek, drugič pa matična rešetka in ne tako kot sedaj, ko ostaja stalni okvir v panju in se bosta zamenjavala samo njegova vložka.

Mislim, da je druga rešitev boljša, kajti zelo težko bi bilo vleči iz panja celotna okvira, ki bi ju čebele vsakič temeljito »prikovale« s propolisom in pri ponov-

nem vstavljanju paziti, da bi ne potrli preveč naših ljubljenk, zraven pa še dvigati vedno vse tri palice.

Še eno važno vlogo ima stalni okvir. Ker sega njegova zadnja prečna letvica med obe vstavljeni okenci, ju lahko poljubno odstranjujemo, vsako posebej, tako kot smo delali doslej, kar nam posebno koristi v brezpašni dobi, ko nas nadlegujejo roparice.

Panja ne smemo predelovati v taki meri, da bi s slepim hlastanjem po »boljšavah« uničevali hkrati tiste prednosti, ki jih že ima! Naša tendenca naj bo torej pridobivati nove, koristne lastnosti panja, zraven pa ohranjati že obstoječe.

(Dalje prihodnjič)

VITAMINI — FERMENTI — HORMONI

JULIJ MAYER

Pa tudi rudninske snovi so za zdravo počutje potrebne, tako človeku kot živali in seveda tudi čebeli. Za nemoten razvoj so nekatere rudninske snovi potrebne v nekoliko večjih množinah, to so fosfor, kalcij, kalij, klor, magnezij, natrij in žveplo. V izredno majhnih količinah pa so telesu potrebne sledeče rudnine: baker, cink, fluor, jod, kobalt, krom, mangan, molibden, selen in železo. Neki sem že poročal, da se je v živinorejskih predelih francoskih Alp pojavila pri pašni živini, tako pri drobnici kot pri govedu, nova neznana bolezen. In čudno, hkrati so rakasta obolenja pri človeku naglo naraščala. Biokemiki so se posvetili temu problemu in so ugotovili, da je tej novi živinski bolezni vzrok pomanjkanje bakra v krmu. Kakor hitro so umetnim gnojilom primešali bakrova gnojila, je bolezen takoj prenehala.

Gotovo vam je vsem znano, da priporočajo zdravniki za slabokrvne otroke mnogo špinače, ker vsebuje mnogo železa in tudi vitaminov. Barvilo rdečih krvničk sestavlja namreč posebna železova spojina. V moji mladosti so nam govorili, da vsebuje kri odraslega človeka toliko železa, da bi lahko iz njega naredili podkovski žebelj, kakršne potrebuje kovač, da pritrji podkev na konjsko kopito. V tistih časih so dajali slabokrvnim otrokom »železno vino«, imenovano »Kina vino«. Apotekarji so ga sami pripravljali: v trpko kraško črnino so dali nekaj navadnih železnih žebeljev. V nekaj dneh je dobilo vino rjavkasto barvo in zdravilo je bilo gotovo.

• • •

Fermenti so posebne snovi živalskega ali rastlinskega izvora, ki pospešujejo razkranjevanje organskih snovi, se pa sami pri tem ne spreminjajo. Delujejo kot nekaki katalizatorji ali posredniki. Prej so dali fermentom brez prave oblike ime **encimi**, kot so diastaza, citaza, pepsin, tripsin itd. Dandanes označujeta oba izraza isti pojem. Encimi so torej katalizatorji žive celice, ali drugače povedano: celotna kemična sprememba v telesu ob presnovi je možna le na podlagi delovanja posameznih encimov ali fermentov. Doslej so že skoro sto fermentov osamili in jih prikazali v obliki čistih kristalov.

Fermenti se ugodno razvijajo na primernih hranilnih snoveh, če je zanje primerna toplota in ima do njih zrak prost dostop. Pri tem ima kisik v zraku važno vlogo. Pod vplivom fermentov razpadajo organske snovi v hrani na enostavnejše sestavine, da se lahko preoblikujejo v snov, zelo podobni snovi žive celice. Tako celica neovirano sprejema presnovljeno hrano. V gospodarstvu narave so fermenti odločujoči sodelavci.

V glavnem je človeška in živalska hrana sestavljena iz raznih sladkorjev, iz škroba, raznovrstnih beljakovin in maščob. Za vsako teh hranil so potrebni posebni fermenti, ki jih razkrajajo. Tako delimo fermente lahko na pet skupin:

1. **Fosforilaza** povzročata, da se ogljikovi hidrati združujejo s forforno kislino ob prisotnosti vitaminov B₁ in B₂. Obenem nastopajo tudi odgovarajoči hormoni. Sladkorji fosforili-

rajo v črevesni sluznici in prehajajo direktno v kri, ki jih raznaša po vsem telesu. Celice porabljajo asimilirano snov, pri tem se sprošča energija, ki telo takoj okrepi.

2. **Amilaze** so fermenti, ki pretvarjajo škrob v sladkorje, to je v raztopljeno tekočo obliko, da jih telo z lahkoto črpa in uporablja.

3. **Proteaze** razkrajajo beljakovine zapletenega molekularnega sestava in zelo važne aminske kisline ter peptide. Sem spada vsem znani pepsin, ki ga izloča želodčna sluznica. Pepsin razkrajja v zvezi s solno kislino razne beljakovine, da postanejo prebavljive. Tudi ferment tripsin, ki ga izloča trebušna slinavka, spada v to skupino.

4. **Lipaze** razstavljajo nevtralne maščobe v maščobno kislino in glicerin, da postanejo na ta način prebavne.

5. **Oksidaze** pospešujejo obnovo celic in omogočajo pretakanje kisika po telesu.

Mnogi fermenti so zelo občutljivi za toploto, ki naglo zmanjšuje njihovo učinkovitost. Nekateri fermenti prenehajo delovati že pri 45° C.

Sestavni del medu so tudi fermenti. To so tiste beljakovinske sestavine, ki so jih izločile čebelje žleze. Ti fermenti so namreč dokaz, da je med naraven proizvod, obenem pa dajejo medu hranilno vrednost.

• • •

Hormoni

Nekatere žleze izločajo posebne snovi, ki jih oddajajo neposredno v kri ali mezgo, da jih raznašata po vsem telesu. Tako pridejo te snovi do tistega telesnega organizma ali tkiva, ki so mu namenjene. Te snovi sedaj vzbudijo in pospešujejo pravilno delovanje tkiva ali organa. Te posebne snovi imenujemo hormone, po grški besedi hormao, kar pomeni organiziram. V zdravem telesu je vse tako smotno urejeno, da dobiva telo s hrano vedno zadostno količino potrebnih vitaminov. Hormoni pa nastajajo iz hrane v točno odmerjenih in stalnih količinah ter so torej nekake uravvalne snovi za pravilno delovanje posameznih telesnih delov. Ker se hormoni radi topijo v masti, je razumljivo, da jih zelo pogosto najdemo v telesnih maščobah.

Iz povedanega je razvidno, da so hormoni v neposredni odvisnosti od vitaminov. Če namreč v telesu primanjkuje določenega vitamina, se pravi, da ga ni v zadostni količini, zadevna žleza ne more več proizvajati zadostne količine hormona, pa tudi učinkovitost tega hormona je zmanjšana.

Po vseh dosedanjih izkušnjah je videti, da so posebno vitamini B skupine odločilno udeleženi pri aktiviranju hormonov. Kadar v telesu na primer primanjkuje določenega vitamina B, ščitna žleza ne deluje več v redu in ne more izdelati zadostne množine svojega najvažnejšega hormona tiroksina. Ta hormon na eni strani močno pospešuje prebavo, na drugi strani pa pomanjkanje tiroksina vodi k neplodnosti.

Morda nam naslednji primer najbolj osvetljuje pomen hormonov. Hormon insulin pospešuje nastajanje glikogena iz trsnega sladkorja. Glikogen je neka vrsta jetrnega škroba in spada med polisaharide. Iz zgoraj omenjenega razloga predpisujejo zdravniki insulin bolnikom, ki imajo v krvi preveč sladkorja. Drug hormon, adrenalin, pa povzroča, da razpada glikogen v sladkorne molekule, ki se sproti trošijo in tako uravnavajo krvni pritisk. Na splošno so hormoni zelo odporni proti vročini.

Kakor človek in žival, tako tudi rastlina ne more uspevati brez teh spodbujajočih snovi, ki jih pri rastlinah na splošno imenujemo fitohormone. Rastline izločajo razne sokove, ki jih nabirajo čebele. V teh sokovih so razni rastlinski hormoni, ki se nato pokažejo v medu kot eterična olja in vonjave, seveda v izredno majhnih količinah. Največ hormonov prinašajo čebele v pelodu. Vsem čebelarjem je znano, kako poživljajoče na razvoj družine vpliva prvi pomladni pelod. Vrbove mačice so znane, da zelo močno vplivajo na razvoj zalege, to pa zato, ker vsebujejo svojevrstno snov telekinin, ki posebno podžiga razmnoževanje. In čudno, največ teh snovi izločajo zelene vrbove mačice, ki so pravzaprav cvetovi s samimi ženskimi spolnimi celicami. Na splošno se mnoge cvetlice ujemajo v skupnem ali zelo podobnem vonju (vonjalni hormon) in jih čebele množično obletavajo. Po dosedanjih izkušnjah se življenjsko važni hormoni in fitohormoni nahajajo v rastlinah v ravnovesju. In vendar znanstveniki v zadnjem času opazujejo, da vsebuje regratov pelod snovi, ki zavirajo proizvodnjo krmilnega soka. Izjemno med rastlinami dela hmelj. Njegov fitohormon nastopa v tako močni koncentraciji, da bi čebele od njega postale povsem sterilne. Še sreča, da čebele ne obirajo hmelja, ker spada med vetrocvetke! Nadvse močan vpliv tega hormona

občutijo nekatere obiralke, ko pri njih nastopajo krvavitve tudi pred rednim časom.

Velik napredek v spoznavanju delovanja hormonov je ugotovitev, da urejajo hormoni socialno življenje družine. Hormoni namreč povzročajo, da žerke pravilno presnavljajo hrano, da se pravočasno levijo in zabubijo, da se v bubi pravilno razvijajo organi itd.

V predpotopnih ostankih rastlin, to je v premogu, v šoti in v barjanskem blatu so našli množico estrogenov. To so hormoni, ki spodbujajo razmnoževanje. Tu utegne morda biti vzrok, da čebele tako rade srkajo vodo, v katero smo namočili šoto.

Vsem čebelarjem je znano dejstvo, da v brezmatičnem panju čebele naredijo okrog mlajših žerk širše celice in jih napolnijo z matičnim mlečkom. Iz teh žerk hočejo vzrediti mlado matico. Toda tega ne naredijo, če je matica priprta v kletki. Pred mnogimi leti se je prof. HESS ukvarjal s tem vprašanjem. Priprto matico je obdal še z eno mrežico. Dokler so se čebele z jezički lahko dotikale, je bilo vse v redu. Ko pa je drugo mrežo toliko odmaknil, da se čebele niso mogle več dotikati, so se počutile brezmatične in so napihnile zasilne matičnike. Raziskovalcu je postalo jasno, da igra odlojučno vlogo pri tem prenos neke snovi od matice na čebele.

Zanimiv je tudi sledeč pojav. Vse stare čebele imajo več ali manj razvite jajčnike. Dokler je matica v panju, ostanejo čebelji jajčniki neaktivni. Kadar pa matico odstranimo, se jajčniki takoj aktivirajo in so celo sposobni, da razvijajo jajčeca. Če takemu panju dodamo matico, jajčniki takoj zopet uplahnejo in postanejo neaktivni. Strokovnjakom se je že posrečilo, da so izdelali umetno matično snov.

Matična snov je dejansko poseben hormon, ki ga izločajo čeljustne žleze matice. Pri neprestanem pitju od ust do ust, se matični hormon zelo naglo širi po vsem panju. To so dokazali, ko so 6 čebelam srednje močnega panja dali sladkorno raztopino, ki so ji pri-mešali radioaktivno snov. Manj kot v 24 urah je več kot 80 % vseh čebel v panju pokazalo radioaktivnost. Znano je nadalje, da izloča matica poseben hormon, ki spodbuja čebele, da gradijo satovje. Strokovnjaki so mnenja, da kroži po panju najmanj 6 različnih hormonov, ki jih ustvarja matica in morda tudi čebele. Ti hormoni urejujejo socialno življenje v panju.

Delovanje hormonov utegne človek izkoristiti tudi pri zatiranju rastlinskih škodljivcev. Znani so namreč že hormoni, ki zavirajo ali pospešujejo rast v posameznih razvojnih fazah žuželke. S temi hormoni bi lahko dosegli, da bi se škodljivec razvil ob času, ko ne bi dobil hrane in bi moral poginiti.

Literatura:

1. Dr. BUCHNER: Die Schleimbildung bei Zuckerlösungen = Sluzna tvorba v sladkornih raztopinah — Imker Freund 11/1968.
2. R. CHAUVIN: Interessante Neuigkeiten über die Biene = Zanimive novosti o čebeli — Apiacta 2/1969.
3. P. KARLSON: Biokemija — Založba Thieme, Stuttgart 1960.
4. H. SÄNGER: Fermente = Fermenti — Imker Freund 11/1968.
5. Dr. WAHL: Über Pollen und Pollenersatzmittel = O pelodu in njegovih nadomestkih — Allg. Bienenzeitung 12/1968.

POSKUSITE ŠE VI

JABOLČNI KOLAČ

Razmehčanemu maslu dodamo tekoči med, sladkor in jajca, kar vse dobro zmešamo. Posujemo s pšenično moko, sodo bikarbono in zamesimo testo. Neolupljena jabolka narežemo na manjše koščke (sredino izrežemo), nakar jih zmešamo s testom in oblikujemo (npr. v obliki keksov). Predhodno pa še polijemo s topljenim maslom. Pečemo pri 170° C.

Uporaba posameznosti:

- 100 g medu
- 1/2 kozarca kristalnega sladkorja
- 500 g jabolk
- 500 g masla
- 2 jajci
- pol čajne žličke jedilne sode
- 1 1/2 kozarca pšenične moke
- 1 žlico tekočega masla za obliv

NAJNOVEJŠE IZKUŠNJE ZDRAVLJENJA S ČEBELJIMI PIKI

B. OHOTSKIJ, zdravnik, Odesa

Že v prejšnjem stoletju so začeli uporabljati čebelje pike v zdravilne namene. Danes pa uporabljajo že po vsem svetu čebelji strup v zdravstvu. V letih 1957 in 1960 sta bili kar dve zvezni zdravstveni konferenci v Leningradu, kjer so obravnavali uporabo čebeljih proizvodov v medicini in veterini.

Kljub vsemu temu so pa še vedno nezadostno korišćeni čebelji proizvodi in med temi seveda tudi čebelji strup.

Čebelji strup — apitoksin — proizvajajo posebne čebelje žleze, ki vsebujejo beljakovino melitin in 18 zapletenih aminokislin. Poleg tega vsebuje čebelji strup še dva aktivna fermenta: fosfolipazo »A« in hialeroidazo, potem pa še acetilholin, histamin, kakor tudi še celo vrsto kenijskih elementov.

Zapletenost kemičnih sestavin čebeljega strupa deluje različno in zamotano na človeški organizem. Kakor kaže praksa, smatramo lahko za dokazano, da z vbrizgavanjem čebeljega strupa v človeški organizem s piki dobimo dobre rezultate pri zdravljenju raznih bolezni.

Zdravljenje poliatritisa (sklepnega revmatizma) v zdraviliščih z blatnimi kopelmi in v zdraviliščih z mineralnimi vreli ter perifernega živčnega sistema je omejeno, včasih pa je tudi onemogočena uporaba sončne kopeli in kopanja v morju. Glede na to so se odločili za proučitev uspešnosti zdravljenja poliatritisa in radikulitisa (radikulitis, vnetje korenin hrbtnih živčnih vlaken op. prevajalca) poleti z nativnim čebeljim strupom in sicer tedaj, ko je kopalna sezona, se pravi zdravljenje s čebeljimi piki v povezavi s splošno zdravstvenimi prijemi.

Že prvi poskusi so presegli vsako pričakovanje. Pokazalo se je, da splošne zdravstvene mere, posebno sončenje in kopanje v morju, pospešujejo uspešnost zdravljenja s čebeljim strupom, zboljšujejo spremembe procesov v organizmu in povzročajo hitrejšo infiltracijo po dobljenih pikih.

Na podlagi upornih proučevanj bolnika in poskušanja dejavnosti čebeljega strupa so se odločili za zdravljenje 22 do 24 dni. Metoda je bila naslednja: ob desetih je dobil bolnik čebelje pike, želo je pa ostalo v koži 15—20 minut. Po eni uri se je bolnik lahko sončil in potem kopal v morju. Nekaterim so dovolili kopanje četrty ali peti dan. Niso opazili niti enega primera poslabšanja bolezni v zvezi z uporabo procedure na morju. Zdravili so 216 bolnikov. Rezultate prizadevanj naj pokaže spodnja tabela.

Poliatritisi	91	81 (89 %)	5 (5,5 %)	5 (5,5 %)	6495
Radikulitisi	125	112 (89 %)	7 (5,6 %)	6 (4,8 %)	8625

Pri zdravljenju revmatizma so ves čas zdravljenja uporabljali 40—120 čebel na osebo, ki so jih dajali bolniku na mesta obolenj (4—8 komadov naenkrat).

Najboljše rezultate so dosegli pri bolnikih, ki so oboleli za revmatizem kostnega izvora. Zahvaljujoč glutaminski kislini in metiominu, ki ju vsebuje čebelji strup, se regulira seč, vsebina sečne kisline v krvi se normalizira. Bolečine popustijo že po enkratnem ali po tri do štirikratni uporabi čebeljega strupa. Z olajšanjem bolečin perifernega živčnega sistema so tudi zaznavno ponehale bolečine in se normalizirale funkcije.

Čebele so polagali na ustrezna mesta živčnih vozlov ali pa na mesta kjer poteka živec, pri živčnih koreninah hrbtne mozga v križu, na prsih ali vratu. Uporabili so 8 do 12 čebel hkrati, vsega pa od 30 do 110 čebeljih pikov, največ pa enkrat 25 čebel.

Ne da bi se spuščali v znanstveno medicinsko razlago pojavov, ki jih povzroča čebelji pik v območju perifernega živčevja, poglejmo dva primera. (Op. prevajalca).

Bolnik S., star 32 let, je 10 let trpel zaradi bolečin v križu (križni radikulit), dvakrat je bil na zdravljenju z uporabo blatnih kopeli. Po uporabi čebeljih pikov (vsakokrat po 8), se je bolnik lahko svobodno pregibal in ni občutil nikakih bolečin več.

Bolnik X., star 41 let, je tožil zavoljo bolečin v križu že dve leti. Po zdravljenju leta 1965 (120 po 7—8 pikov vsakokrat) so bolečine popolnoma prenehale in križ je normalno deloval. In podobnih primerov bi lahko navedli mnogo.

Pri vseh boleznih je zaželeno, da ponovimo zdravljenje, da bi na ta način utrdili učinek. Priporočljivo je združiti čebelje pike s klimatskim zdravljenjem, da dosežemo boljši učinek pri manjšem številu pikov.

Kakor kažejo izkušnje, je zdravljenje s čebeljimi piki v kombinaciji s klimatičnim zdravljenjem zelo perspektivno pri mnogih boleznih. Zdravljenje s čebeljimi piki in klimatičnim zdravljenjem lahko opravljamo kot samostojno metodo, seveda pa tudi v kombinaciji z drugimi zdravilnimi prijemi.

Zdravnik A. N. Peščanskij pa poroča med drugim, da dajejo poleg navedene metode pikov čebelji strup z elektroforezo, pri čemer ne ranijo kože in je ves postopek brez bolečin.

Pri tem pa opozarja, da so nekateri, sicer zelo redki bolniki, pretirano občutljivi za čebelji strup. Pri nekaterih že en sam pik povzroča pritisk v prsih, glavobol, splošno slabost, včasih celo nezavest itd. Takim bolnikom, ki so pretirano občutljivi (alergični) za čebelji strup, ga ni treba dajati. Če se pojavijo znaki prevelike občutljivosti pri bolniku, je potrebna zdravniška pomoč. Kraj pika je treba namazati z raztopino validola, v alkoholu namočen česen in drugo. Vsekakor si je pa treba zapomniti, da pri tem ne smemo uporabljati uspavalnih sredstev, ker pospešujejo toksičnost čebeljega strupa.

Tako pravi zdravnik Peščanskij.

Iz Pčelovodstva prevedel
M. Mencej

Rojstvo nove delavke

Foto: Janez Skok

ČEBELJI PIK

Minka Bizjak, čebelarka

Če besna te čebela
poljubi pač nemilo,
ne tarnaj! Za revmo pik
najboljše je zdravilo.

Boli zelo,
da, pik obramba je družine!
a bolečina mine.
Zavedaj se.

ZADELAVINA — PROPOLIS V SLUŽBI TEHNIKE IN ZDRAVSTVA

Zadelavina, čebelji klej ali propolis je sestavina, ki jo proizvajajo čebele iz sestavin, ki jih naberejo na rastlinah. Sestav propolisa ni vedno enak, zavisi pa od tega, s kakšnih rastlin so nabrane sestavine. Poprečno pa je v njej 50—55 % smole, 8—10 % posebne maščobe in okoli 30 % voska. Trši je kot vosk, pri temperaturi izpod 0° postane zelo krhek in se drobi v fina zrnca, slabo je topljiv v špiritu, popolnoma pa se raztopi v kloroformu.

Čebelne družine naberejo v enakih pogojih različno količino propolisa. Preizkušnje so pokazale, da je npr. ena družina nabrala v šestih dneh (od 14. do 20. maja) 1,55 g zadelavina, druga 1,85 g, tretja pa 1,4 g. Poprečno pa naberejo posamezne družine letno 122,02 grama.

Zadelavina je odlična snov za lak, ki je še posebno neobhodno potreben pri izdelavi lesenih muzikalnih instrumentov, pohištva in raznih posod; propolisova smola je nenadomestljiva pri izdelavi violin itd.

Se pomembnejša je uporaba propolisa v zdravstvu. Odlično služi proti nekaterim boleznim zgornjih dihalnih organov, ki je uporabljen v vidu acorizolne inhalacije. Najprej pripravijo raztopino v špiritu. Iz zadelavine pripravijo najprej špiritovo raztopino, ki vsebuje zapleteno zmes organskega izvora: razne smole, balzami, tolšče, vitamini B₁, E, C, P in mikroelemente. Zdravilo uporabljajo pri hudih kroničnih boleznih dihalnih organov, kot so angina, faringitis, laringitis, hudi in kronični bronhitis, astma itd.

Po Pčelovodstvu: M. M-j.

OPRAŠEVANJE PO ČEBELAH IN SADNE LETINE

V kratkih izvlečkih prinašam še nekaj podatkov iz referatov, ki so bili prebrani na lanskem svetovnem kongresu čebelarjev v Münchnu.

K. RUPP iz Madžarske je ugotovil, da je pridelek jabolk v bližini stojišč šestkrat večji kot je pri jablanah, ki so stale bolj oddaljene od čebel.

N. N. KURENNOJ iz Sovjetske zveze postavlja odgovarjajoče število panjev v sadne nasade računajoč število cvetov. Na ta način doseže, da so maloštevilni cvetovi mladih jablan kar najbolje oprášeni. Pri starih drevesih z obilnim cvetjem pa se zadostno opráša le omejeno število cvetov. Na ta način doseže pri teh jablanah, da je pridelek sicer manjši, toda plodovi so kakovostnejši.

Prezreti ne smemo oplojevanja po čebelah pri divjem jagodičevju. Na Švedskem imajo brusnice in borovnice velik gospodarski pomen.

A. HANSSON je raziskoval učinkovitost opráševanja borovničevega cvetja po čebelah. Množica in velikost jagod se točno ujema z oddaljenostjo od stojišča čebel. Na borovnicah, ki so bile od stojišča oddaljene le 25 m, je bilo oplojenih 89,1 % vseh borovničnih cvetov. Pri oddaljenosti 500 m

od panjev je bilo oplojenih še 68,3 % borovničnih cvetov. Ko pa so morale čebele preleteti 2 km, da so prišle do borovnic, je bilo oprášenih samo 48,4 % vseh cvetov. Ta podatek odgovarja tudi poskusu, ko so borovničevje prekrili s tanko mrežo, da čebele niso mogle do cvetja. Vsi ti poskusi so tudi nedvomno dokazali, da z dobro oploditvijo cvetov raste tudi teža posameznih jagod.

N. S. DAVIDOVA iz Sovjetske zveze je raziskovala vpliv čebel pri obletavanju cvetov vinske trte, ki spada pravzaprav k vetrocvetnim rastlinam. Čebele namreč tudi na cvetovih vinske trte nabirajo pelod. Nedvoumno je ugotovila, da trtni nasadi prinašajo pri tem večji pridelek, predvsem pa boljše kakovost vinskih jagod.

Silva KROPACOVA se je v CSSR posvetila proučevanju esparzete, ki daje sicer dobro čebelno pašo, ki pa je zelo odvisna od opráševanja po čebelah. Skrbno je proučevala čebelno delo in njihov vpliv na esparzetenih njivah. Statistično je ugotovila, da je količina medičine, posebno pa količina sladkorja v medičini, odvisna od množice obiskujočih čebel. V eni minuti se je razvrstilo na cvetu v povprečju 8 do 13 čebel. Če hočemo doseči, da vsak cvet esparzete obi-

šče vsaj 5 do 6 čebel, moramo razpostaviti na 1 ha esparzete najmanj 3 panje. V povprečju naberejo čebele na enem cvetu od 0,064 mg do 0,337 mg medičine. Gostota sladkorja je bila v povprečju 42—50 %. Na 1 ha esparzete lahko naberejo čebele od 32 do 130 kg medu.

UČINKOVITO PREPREČEVANJE ROPANJA

V letošnji 4. številki prinaša Bienen Vater zanimivo pismo romunskega čebelarja, ki pa je madžarskega porekla, dr. F. SZÖVERDIJA.

V začetku poroča, kakšne uspehe je imel s prevažanjem čebel pred drugo svetovno vojno na akacijeva, pozneje še na gozdna pasišča v nekdanji Sedmograški. Dalje poroča o organizacijski spremembi čebelarstva v socialistični republiki Romuniji po drugi svetovni vojni. Država uspešno podpira kolektivno prevažanje čebel na razna pasišča, kjer so stojišča točno določena. Cela skupina enega stojišča pripelje svoje čebele isti dan, prevaževalci si pri razkladanju medsebojno pomagajo, enako tudi pri morebitnem točenju in pri odvažanju. Med pašo se razvrstijo vsi čebelarji, da stalno eden dežura in so čebele ves čas pod nadzorstvom, če zaradi drugega ne, pa zaradi sladkosnednih medvedov. Tako je pisca tega pisma zadelo dežuranje proti koncu akacijeve paše.

Lepega dopoldne ga presenetijo močno šumenje čebel, ki ni bilo prav nič podobno rojevemu šumenju. V zli slutnji se napoti k prašilčkom, ki so stali nekoliko odmaknjeni od glavnega stojišča. Tu se je ravno razvijalo ropanje. Ni mu preostalo drugega, kot da je prašilčke enostavno zaprl. Akacija je prenehala mediti in najbrž so domače čebele napadale lastne prašilčke. Ker roparice sedaj niso ničesar opravile pri prašilčkih, so se lotile slabejših družin na stojišču, zato je vsem panjem naglo priprl žrela. Čebele pa so vedno močnejše vršale in napadale vsevprek. Nič ni pomagalo. Poveznik je posevno nad priprta žrela deščice in tudi stekla, zakuril je več majhnih ognjev med razpostavljenimi panji in nanje nametal natrpane trave in svežega vejevja, da je močno kadilo. Panje z dragocenimi maticami je prekril z belimi delovnimi haljami in raznimi vrečami. Čebele je škropil s hladno vodo, posebno srdite napadalke celo z vodo, v kateri je razredčil karbolno kislino. Vse je bilo zaman. Mož že ni več vedel, kaj bi še ukrenil, da bi bil ropanju kos.

Kot rešilni angel z nebes se je pojavil znan čebelarški praktik iz bližnje vasi Lazar Madarassy: »Kot vidim, se trudite, da bi

Obenem je tudi raziskovala, kakšen vpliv imata kalij in fosfor kot gnojilo na količino medičine pri lucerni detelji. S kalijem gnojene njive so prikazovale večjo koncentracijo sladkorja v medičini.

J. M.

ukrotili roparice.« Pri takem napadanju pa mi res ni za dovtipe, je bil odrezavi odgovor. »No, no, le nikar ne obupajte! Veste, roparice morava prelisičiti, pa jih bova kmalu ukrotila.« In že je začel razdirati gajbico od limon, v kateri smo imeli vsakovrstno drobnarijo, ki je potrebna pri prevažanju. Kot je znano, so te gajbice narejene iz nekako 10 cm širokih, pa tankih bukovih deščic in iz nekaj nad centimeter debelih letvic. Naglo je začel iz tega lesa zbijati čudne žlebičke. Na eni strani so bili široki kot žrelo, na drugi strani pa sta jih letvici ožili na 2 cm širine. Zaga je pela in žlebiček za žlebičkom je bil izgotovljen.

Z mokro metlico je Lazar kar z eno potezo zmetal čebele izpred žrela, ga na široko odprl in vanj naglo porinil narobe postavljen žlebiček, da je nastal nekak hodnik, ki je segal 10 cm globoko v panj. Roparice so se kar vsule na široko odprtino — pa se je zataknilo! Stene hodnika so se ožile in stiskale čebele v gnečo, to pa jih je begalo. Niso mogle več tako naglo prodreti med satovje, da bi se nalokale sladkega plena. Zbegane napadalke so se obrnile in znova poskušale svojo srečo — toda trud je bil brezuspešen. Pa tudi domače čebele so se kmalu znašle, naglo so doumele ugoden obrambni položaj naprave, ki je segala naravnost v čebeljo gručo pod satniki. Polagoma se je vrvež začel umirjati. Vse dokler se je kakšni tuji čebeli posrečilo uiti iz panja z uplenjenim medom, so se ponavljali poskusi vdiranja v tuje panje. V razmeroma kratkem času je napadanje ponehalo in na stojišču je zavladal zopet spokojen mir.

Z biološkega vidika se da uspeh te naprave z lahkoto razumeti. Vsaka roparica si od vsega začetka hoče zagotoviti prosto vrnitev s plenom z roparskega pohoda. Tako tudi čebela. Zaradi zapornega kanala roparice niso mogle tako naglo prodreti do tujih medenih zakladov. Tisto stiskanje napadalcev v ožjem dohodu je nagonsko opozarjalo čebele, da povratek z uplenjenim medom ne bo tako nagel in varen ter zagotovljen.

J. M.

VABILA IN OBVESTILA

VABILO

Čebelarstvo društvo Grosuplje sporoča vsem čebelarjem in njihovim prijateljem širom Slovenije, da je na svojem rednem letnem občnem zboru sklenilo prirediti

I. TABOR

dolenjskih čebelarjev ob razvalinah gradu Boštanj pri GROSUPLJEM dne 4. in 5. julija 1970.

Spored bo obsegal kulturno strokovni program s predavanji, recitacijami, odkritjem spominskega obeležja med NOB padlim čebelarjem, podelitev priznanj zaslužnim članom in veseloigro »Čebelar se ženi«.

Zabavni del programa pa bo obsegal srečolov, volitev matice, trota in še druge zabavne točke.

Poleg najboljših medice bomo točili tudi pristno dolenjsko vino in druge pijače. Za okrepčila pa bo jarc na ražnju, čevapčiči, stiške klobase in sladka peciva. Za splošno razpoloženje bo poskrbela godba priznanega ansambla.

1. spored se prične v soboto dne 4. julija ob 15. uri;

2. spored v nedeljo dne 5. julija pa ob 9. uri.

Ker so v neposredni bližini Taborska jama pri Grosupljem: Jurčičev muzej na Muljavi. Etnografski muzej Podsmreka pri Višnji gori, grad Rotschütz, kjer je začetek trgovine s kranjskimi čebelami, križni hodnik v samostanu Stična in Dom na Pristavi nad Stično od koder je prav širok razgled do Triglava, Snežnika, Kuma in Gorjancev, vas toplo vabimo, da združite koristno s prijetnim in zabavnim.

Ne bo vam žal poti in stroškov.

Čebelarški odbor
Grosuplje

»ČEBELARSKI TABOR« V POLHOVEM GRADCU

Čebelarstva družina »Dolomiti« iz Polhovega Gradca želi seznaniti vse čebelarje in njihove prijatelje širom po Sloveniji s tistim delom svojega delovnega načrta, ki je zanimiv za širšo javnost.

Kot je znano, je bil v Polhovem Gradcu že dva leti zapovrstjo ČEBELARSKI TABOR, prireditev strokovno-zabavnega značaja, ki je zlasti v lanskem letu zelo dobro uspela, saj je pritegnila skoraj 4.000 obiskovalcev. Velika večina teh je bila — sodeč po izjavah številnih gostov — s prireditvijo nadvse zadovoljna. Zato smo se odločili, da bomo zaradi dosedanjih uspehov, zaradi potreb Čebelarstva družine, ki namerava zgraditi svoj čebelarški dom, in pa zaradi želje, da bi čebelarstvo in čebelarstvo proizvode čimbolj popularizirali, tudi letos nadaljevali tradicijo.

Letošnji ČEBELARSKI TABOR bo 27. in 28. junija in bo imel od vseh dosedanjih najobširnejši program. V soboto, 27. junija popoldne bo seminar za sedanje in prihodnje čebelarstvo predavatelje iz vse Slovenije, katerega organizira ZČDS. Ker je strokovno izobraževanje članstva ena glavnih nalog naše organizacije, je izvršni odbor Zveze soglasno sprejel našo pobudo o organizaciji takšnega seminarja, ki naj bi pomenil samo začetek načrtnega izpopolnjevanja našega predavateljskega kadra.

V nedeljo, 28. junija bo v dopoldanskem času najprej manifestativno srečanje slovenskih čebelarjev z enim ali dvema predavanjima praktičnega značaja, nato pa strokovno vodeni ogled Polhovega Gradca. Glavni zabavni program pa se bo pričel popoldne, ko bo najprej krajši kulturni spored s popularnim predavanjem za nečebelarje ter podelitvijo priznanja in nagrade zaslužnemu članu naše čebelarstva družine ob 50-letnici njegovega

čebelarjenja, nato pa se bo ob zvokih ansambla LOJZETA SLAKA pričelo splošno ljudsko rajanje z bogato izbiro jedač in pijač.

Dragi čebelarji, vabimo vas, da se ČEBELARSKEGA TABORA udeležite v čimvečjem številu, skupaj s svojci, prijatelji in znanci, zlasti še zato, ker boste imeli redko priložnost srečati se s svojimi kolegi iz širše Slovenije, navezati z njihovi stike in se v sproščenem okolju ob zvokih popularnih godbenikov skupno poveselili. Poieg tega pa boste svoj obisk lahko združili z ogledom turistično zanimivega in zelo obiskovanega Polhovega Gradca, slikovitega kraja sredi Polhograjskih dolomitov z njegovimi številnimi in dragocenimi kulturnozgodovinskimi spomeniki in drugimi zanimivostmi, kraja, ki je od Ljubljane oddaljen le dobrih 16 kilometrov in povezan z njo z dobro asfaltirano cesto.

Organizirajte skupinske izlete, ki pa jih — prosimo — pismeno najavite vsaj en teden pred prireditvijo, in sicer na naslov: VIKTOR MAJDIČ, POLHOV GRADEC 30.

Avtobusne zveze z Ljubljano so ugodne, na dan prireditve 28. 6. pa bodo vozili tudi izredni avtobusi.

Na koncu vam obljublamo, da bomo storili vse, kar je v naši moči, da bi vam bilo med nami kar se da prijetno, in vam kličemo:

NA SVIDENJE V POLHOVEM GRADCU!

Čebelarska družina
» DOLOMITI «

TEČAJ O VZREJI MATIC

priledi Čebelarsko društvo Litija dne 7. junija 1970 z začetkom ob 9. uri pri čebelnjaku tov. A. Dražumeriča v Litiji, Predilniška ul. št. 20. Tečaj bo vodil vodja plemenilne postaje Pusti mlin tov. A. Dražumerič.

Vabimo vse okoliške čebelarje in sploh vse interesente, ki nameravajo vzrejatj matice in jih plemeniti na naši plemenilni postaji.

VSEM SKUPŠČINAM OBČIN VETERINARSKI INŠPEKCIJI

Zadeva: Čebele — veterinarska kontrola prometa — navodilo

Zveza: dopis Sob Ormož, številka 322-12/1970 z dne 2. 4. 1970

Pri veterinarski kontroli prometa s čebelami, posebno še v sezoni prevažanja na pašo, je potrebno, da veterinarski inšpektorji postopajo kot sledi:

1. Ker pri čebelah ni predvideno zdravstveno spričevalo za živino iz 52. člena temeljnega zakona, izda veterinarski inšpektor potrdilo, s katerim potrjuje, da čebele niso bolne za kakšno kužno boleznijo, da izvirajo iz območja, ki ni okuženo ali ogroženo.
2. Zdravstveno stanje čebel ugotovi veterinarski inšpektor:
 - a) za pršičavost Acariosis — na podlagi izvida enega od veterinarskih zavodov, ki je pregledal zimske mrtvice (iz preteklega zimskega obdobja) in je bil rezultat pregleda negativen;
 - b) za pršičavost — za čebele z območja, ki se pršičavost zdravi (s plinjenjem) lahko izda veterinarski inšpektor veterinarsko potrdilo po zadnjem (8) plinjenju tudi brez izvida veterinarskega zavoda, da je bil pregled mrtvic negativen;
 - c) za hudo gnilobo čebelje zalege (Pestis Apium) na podlagi lastnega pregleda ali na podlagi pismene izjave čebelarkega preglednika, ki ga je veterinarski inšpektor za to delo priznal, da je preglednik čebelje družine pregledal na hudo gnilobo čebelje zalege in da ni ugotovil sumljivih znamenj. Pregled na hudo gnilobo čebelje zalege sme biti izvršen največ 7 dni pred izdajo veterinarskega potrdila.
 - d) za nose mavost — po lastni presoji.

V vednost:

Veterinarski zavod Slovenije, Ljubljana
Vsem veterinarskim zavodom — postajam
Kmetijski zavod Nova Gorica
Živinsko-veterinarski zavod: Celje, Ptuj

Glavni veterinarski inšpektor

dr. Karl Gošlar

Pečat:

Podpis:

OBVESTILO PREVAŽEVALCEM

V tej številki Slovenskega čebelarja smo nameravali objaviti natančne naslove vseh opazovalcev za gozdno medenje, ki bodo delovali na območju Slovenije v letošnjem letu. Žal nam večina društev še vedno ni poslala seznamov, čeprav smo jih prosili, da to stori do 10. maja. Zato bomo objavili omenjene naslove prve dni junija v časopisu Delo.

Odsek za gozdno pašo

OBVESTILO ČEBELARJEM!

Plemenilna postaja »Rakov Škocjan« pri Rakeku bo delovala letos od 25. maja do 31. julija.

Plemenilnike z maticami bomo v tem času sprejemali in oddajali vsako nedeljo od 16. do 18. ure.

Za opravevanje matic znaša prispevek 3 N din.

Prijave in želje sporočite vodji plemenilne postaje na naslov: Gabrenja Franc, Unec št. 37, pošta Rakek.

Plemenilna postaja
»Rakov Škocjan«
pri Rakeku

OBVESTILO ČLANOM ČEBELARSKEGA DRUŠTVA MARIBOR

Strokovna knjižnica Čebelarskega društva Maribor je lepo urejena v čebelarski poslovni v Mariboru, Tyrševa ulica 26. Članom so na voljo strokovne knjige. Društvo je naročeno na vse naše jugoslovanske čebelarske strokovne liste (5) in na pet inozemskih — nemških. Skupaj ima knjižnica 331 strokovnih knjig, in sicer v slovenskem, nemškem, srbohrvaškem in drugih slovanskih jezikih. Med drugim je tudi gospodarski list Osijek ter osem raznih čebelarskih knjig. Med temi knjigami sta tudi novi »Pčelarstvo« in »Pčele krilati farmacevti« (prevod ruskega originala).

Koliko je bilo lani knjig izposojenih? 14. Ali ni to zelo malo število? Skoraj bi rekli, da nič za tako število članov.

Strokovno usposabljanje čebelarja

Edina čebelarjeva šola je list Slovenski čebelar in nekatera predavanja ter praksa. Žal da od 27 družin nista imeli predavanja kar dve tretjini, četudi nosi vse stroške predavanja društvo.

Iz tega je razvidno, da družine strokovnemu izobraževanju čebelarjev ne posvečajo dovolj skrbi in morajo malo bolj skrbeti za izobrazbo članstva.

Zaradi tega se nam tudi ni treba čuditi, da se čebelarji ne zanimajo za branje strokovnih knjig, če se njihovi odbori družin premalo trudijo, da bi sklicali letno morda le eno strokovno predavanje za njihove člane — čebelarje. **Zaradi tega odsek za izobraževanje, reklame in propagando vabi vse čebelarje tega društva, da malo bolj pridno segajo po lepem strokovnem berilu, ki ga nam nudi društvena knjižnica na Tirševi ul. 26 vsako sredo od 7.—12. in od 14.—16. ure ter ob sobotah od 7.—12. ure.**

Dobra knjiga bo vaš dober prijatelj zlasti v zimskem času; torej pridite po knjige, ne bo vam žal, zadovoljni boste!

Vas pozdravlja vaš prijatelj!

Za odsek za izobraževanje,
reklamo in propagando:
Jože Hribar, l. r.

OBČNI ZBOR ČEBELARSKE DRUŽINE TABOR

V mesecu decembru pretečenega leta so imeli svoj redni letni občni zbor tudi čebelarji Čebelarske družine Tabor v Savinjski dolini. Po letnem poročilu, ki ga je podal predsednik družine Martin Krajnc in ostali funkcionarji, se je razvila zelo živahna raz-

prava o delovanju družine. Na zboru je bil ponovno izvoljen stari odbor pod vodstvom predsednika Martina Krajncja. Posebno pozornost so posvetili mladim čebelarjem. Sprejeli pa so tudi plan dela za leto 1970.

Branko Pepel

IVAN POŽAR PEČENKOV

V torek, 31. marca popoldne, ko se je spomladansko sonce že skrivalo za bližnji Nanos, smo ga spremili na zadnji poti iz domače rojstne hiše v Velikem otoku št. 21 pri Postojni. Vsi, ki smo ga bolje poznali, smo ga klicali za Janeza. Dvanajst bratov in sester se je rodilo pri Pečenkovi. V šolo je hodil v Postojno in bil delavec pri različnih podjetjih, predvsem je delal v gozdu. Leta 1943 so ga Italijani nasilno mobilizirali v znani bataljon speciale na Sicilijo. Ko so zavezniki zavzeli Sicilijo leta 1943, se jim je tudi Janez pridružil in je bil dodeljen I. tankovski brigadi in v sestavi NOV se je udeležil vseh bojov preko Dalmacije, Hrvatskega Primorja do osvoboditve Trsta. Nakopal si je bolezen in bolehal. Demobiliziran je bil poleti 1945. Imel je mnogo prijateljev in uglednih znancev iz brigade. Ostal pa je vedno skromen!

Janez je bil predvsem velik ljubitelj in poznavalec narave. Bil je čebelar, gobar, polhar, ribič in rakolovec, poznal je tudi zdravilne rože in jih nabiral.

Veljal je za umnega čebelarja in ljubitelja tega koristnega bitja. Ko je bil v partizanih, je nekoč ujel roj čebel, ki se je izgubil. Nekako jih je spravil v zaboje in čebele dolgo nosil s seboj! V spopadu s premočnim sovražnikom je zaboje in čebele moral pustiti nekje v gozdu in jim je dal prostost in možnost življenja.

Pri odprtem grobu ob praporu Zveze borcev in društva, so se zbrali prijatelji in znanci, borci, čebelarji, športni ribiči in vaščani. V imenu vseh se je od Janeza poslovil Anton Stegel: »Dragi Ivan! Še ni minil mesec, ko smo Te obiskali v bolnišnici in se pogovarjali, kaj bomo vse naredili sedaj spomladi. Tvoje sicer izčrpano telo je še upalo v življenje. Prebujajoča se pomlad Ti je dajala nove upe, ki pa jih je zahrbtna bolezen prekrizala. Tvoje srce je prenehalo utripati prav sedaj, ko vse oživlja in po svoje opravičuje svoj obstoj. Ni Ti bilo dano, da bi še živel, da bi hodil v naravo, se veselil spreletavanja čebel in jih občudoval. Bolezen in prezgodnja smrt sta preprečila nadaljnje življenje, čeravno bi še rad delal in bil med nami. Bil si dober tovariš; čeprav zelo kritičen, si bil vendar tudi družaben, prijeten in duhovit. Kot tak nam boš ostal v trajnem in lepem spominu.

Zaradi požrtvovalnosti in zaslug si prejel razna priznanja in odlikovanja. Za Tvoj prispevek za svobodo in boljše življenje vseh, Ti je domovina iskreno hvaležna. Zavedamo se, da smo izgubili nenadomestljivega tovariša!»

Pečenkova Janez je bil samo eden, izreden poštenjak, vesten in skromen delavec.

Prazen uljnjak, novega je postavil pri Črni jami, sameva in sedaj stoji kot spomenik čebelarju Janezu. Spomladi je nameraval prenesti vse panje v miren kotiček, kjer bi gojil svoje čebelice..., pa je bilo usojeno drugače. Narasle vode reke Pivke so bučale čez jez, sinička se je spreletavala in se oglašala v bližnjem grmu, navček z zvonika cerkve svete Katarine in zadnji žarki pomladanskega sonca in tudi mi smo se poslovili od Pečenkovega Janeza. Kot zadnji sem mu položil šopek belih zvončkov na sveži grob!

Miran

RADO PINTAR

Komaj je bila zasuta gomila za Janezom Legatom, pa je v naši družini spet zazijala vrzel. Umrli je Rado Pintar, tovarniški delavec iz Breznice, rojstnega kraja čebelarskega učitelja Antona Janše, star 49 let. Njegovo krepko telo in močna volja se nista mogla več upirati za-

vratni boleznii.

Rado se je rodil v delavski družini. Izučil se je za mizarja. Udeležil se je narodnoosvobodilnega boja, kjer je dobil čin oficirja. V l. 1944 so ga ujeli Nemci. Zaprli so ga v Begunjah in Mathausnu.

Po vojni se je zaposlil v Železarni Jesenice. Bil je delovodja v obratu težke pločevine in viden družben in društven delavec. Bil je velik ljubitelj narave, posebno pa še čebel. Pri njih je vedno našel uteho. Toliko načrtov je še imel, pa mu je prerana smrt vse prekrizala.

Pogrešali ga bodo njegovi domači, čebele in čebelarska družina.

Res lep pogreb je pričal o njegovi vsestranski priljubljenosti.

Čebelarska družina
Antona Janša
Breznica

JANEZ LEGAT

Kmalu po novem letu 1970 nas je zapustil član naše čebelarke družine, tov. Janez Legat, kmet iz Zirovnice, star 28 let.

Po očetu je prevzel kmetijo in čebele in jih varoval dalje. Zaradi slabega zdravja se ni mogel posvečati čebelarstvu v polni meri.

Bil je skrben in dober gospodar in rad je pomagal.

Prerana smrt mu ni dopustila, da bi si pridobil izkušnje v čebelarstvu v polni meri.

Vse življenje je bil tih, skromen, delaven in tesno povezan z naravo. Ohranili ga bomo v lepem spominu. Vsi ga bomo pogrešali.

ALOJZIJ HROVATIN

V mesecu juniju lanskega leta je Čebelarke družina RAKEK nenadoma izgubila svojega rednega in dolgoletnega člana. Umrli je ALOJZIJ HROVATIN iz Dolenje vasi št. 71 pri Cerknici.

Pokojni se je rodil leta 1900 na Dolu pri Borovnici. Star 28 let se je priženil na novi dom v Dolenji vasi.

Ze v mladih letih je imel veliko veselje do čebelic, ter je že na svojem domu na Dolu pri Borovnici čebelaril s svojim bratom. Ob preselitvi v Dolenjo vas jih je že pripeljal s seboj. Takoj ob ustanovitvi Čebelarke družine Rakek je vstopil v organizacijo in se vseh sestankov in občnih zborov vedno udeleževal. Seveda je bil tudi

naročnik Slovenskega čebelarja, ki ga je z veseljem prebiral.

Pokojni Hrovatin ni bil po številu panjev velik čebelar, čebelaril je samo v 8-10 panjih AZ, ker mu delo na kmetiji tega ni dovoljevalo, toda bil je eden tistih, ki delo s čebelicami opravljajo z veseljem in ljubeznijo.

Njegove čebele bo v prihodnje oskrboval njegov sin Anton.

Čebelarke družina Rakek ga bo ohranila v lepem spominu.

Čebelarke družina
Rakek

FRANC KOS

Po kratki boleznii nas je dne 8. 2. 1970 nenadoma zapustil član Čebelarke družine Kranj, tov. Franc Kos, rojen dne 19. 10. 1907 v Kranju.

Bil je strokovni mizarški mojster, poleg svojega poklica pa je bil tudi vnet čebelar. Po upokojitvi se je še z večjo vnemo posvetil čebelicam in jim uredil prelep čebelnjak. Okrog čebelnjaka pa je napravil vzorno negovan vrt. Zanimivo je tudi, kako je ozdravil svoje čebelice pred nosmo. Z ljubljanskega barja je prinesel precejšnjo količino barjanskega blata. Nanj je napeljal vodo iz vodovoda, da je počasi kapljala in ohranjala blato vedno sveže. Tako so bile čebele vedno preskrbljene z zdravilno vodo. Od tistega časa ni bilo pri njem nobene čebelne boleznii več.

Njegova smrt je boleče odjeknila med našimi čebelarji, ki smo ga spremili do preranega groba. Dobrega in spoštovanega tovariša bomo vsi, ki smo ga poznali, ohranili v lepem spominu.

Petrič Mohor

Odsek za vzrejo in odbiro ZČDS v Ljubljani, Cankarjeva 3/II, naproša čebelarje, ki imajo čebelne družine s čistimi sivkami in so tudi dobri medarji, da mu sporoče, ali bi bili pripravljene take družine prodati odseku.

Odsek za vzrejo in odbiro

PRODAM

15 naseljenih AŽ-panjev s čebelnjakom. **Alojz Kocjančič, Strunjan 24, pošta Portorož.**

močne družine v Žnidaršičih na 9 satov. Čebele so v Preddvoru. Naslov: **Dr. Milan Perko, Ljubljana, Vodmatska 4.**

10 naseljenih AŽ-panjev. **Roman Vrtovec, Vel. Žablje, pošta Dobravlje (Nova Gorica).**

zložljiv čebelnjak za 6 panjev, kante za med in knjige »Slovenski čebelar. **Milutionovič, Ljubljana, Goce Delčeva 2/I.**

15 naseljenih AŽ-panjev po 200 din. Čebele so srednje močne, panji stari. **Daniilo Batič, Šempas šte. 156, pošta: Šempas.**

deset naseljenih in deset praznih dobro ohranjenih AŽ-panjev. Cena po dogovoru. **Ana Nose, Dol. Sušice šte. 15, pošta: Dolenske Toplice.**

20 panjev s po 20 okvirji s satovjem in 100 novih okvirov z žico ter pomožne panje po nizki ceni. **Juraj Černe, Delnice, Kamenita 18.**

več naseljenih in praznih, dobro ohranjenih AŽ-panjev — izdelava Grom, Vrhnika. Tudi izdelane sate lahko dobite pri **Jožetu Babniku, Ljubljana — Dravlje, Čebelarstva 18.**

štiri naseljene in štiri prazne AŽ-panje. Družine so zdrave in močne. **Milan Glavan, Gojnice 3, Smarje-Sap.**

čebelnjak za 48 AŽ-panjev z 20 družinami in praznimi AŽ-panji ter prevaževalski čebelnjak za 24 AŽ-panjev. Na kraju je dobra zgodnja spomladanska paša ter paša na smreki, kostanju, hoji in otavi. 10 km od Ljubljane. Informacije daje pisarna ZCDS, Ljubljana, Cankarjeva 3.

Tajništvo

SLOVENSKI ČEBELAR

in druge oddane revije so vezane. Dvignite jih čimprej v našem tajništvu.

Uprava ZČDS

MAZURKA Z MEDOM

Stepite jajčni rumenjaki s kristalnim sladkorjem; pripravite tekoči med, orehe, suho grozdje, moko in sodo in dobro premešajte; dodajte stopen jajčni beljak in dobro zmešajte. Dobljeno maso vložite v pekač, predhodno pa jo namažite s topljenim maslom. Pečite pri temperaturi 180—190° C. Ko je pečeno, še toplo razrežite na kose, povrhu pa potrosite sladkor v prahu (ni pa nujno).

Uporaba posameznosti:

50 g medu

3/4 kozarca kristalnega sladkorja

1 1/2 kozarca orehovitih jedrc

kozarec suhega grozdja

3 jajca

1/2 kozarca moke

1/4 čajne žličke sode bikarbone

žlico stopljenega masla za mazanje.

Čebelarji, javite že sedaj vaše potrebe za sezono 1970

PČELINI

specialno hranilo za čebele, ki ima mnoge prednosti pred klasično prehrano čebel:

- ker moramo dajati čebelam v času, ko raztopine zaradi ohladitve ne moremo uporabiti,
 - ker deluje zelo spodbudno na pomladanski razvoj čebeljih družin,
 - ker so ji dodana zdravila (fumagilin DCH in tetraciklini) in beljakovinske snovi, ki zelo dobro nadomestujejo cvetni prah.
- Vse te komponente delujejo na razvoj čebelnih družin, a hkrati tudi zdravijo čebele od mnogih obolenj.

Srednje močna družina potrebuje v času pomladanskega razvoja 2—3 kg Pčelina. Pčelini so pakirani po 1 kg v polietilensko vrečico v kartonskih škatlah po 15 kg. Njihova koristna uporabnost je šest mesecev, a pošljemo jih direktno čebelarjem po povzetju, jih pa lahko nabavite tudi po čebelarskih gospodarskih organizacijah.

Cena posameznih Pčellnov je tale:

Pčelin navadni	3.20 N-din
Pčelin A	4.40 N-din
Pčelin B	3.60 N-din
Pčelin D	4.20 N-din

Oskrbimo vas tudi z vsemi zdravili po tovarniških cenah franco čebelar. Prosimo, da pošljete naročila na Pčelarski kombinat »Medoprodukt« Subotica. Vse zaželeno blago lahko plačate tudi vnaprej na žiro račun št. 666-1-2096, Banka Subotica.

Pčelarski kombinat
»Medoprodukt« Subotica